

nr albumu: 238712

Uniwersytet Wrocławski
Wydział Filologiczny
Dziennikarstwo i Komunikacja Społeczna
specjalność public relations

Filip Stachowiak

Parkour – przegląd historyczny i badanie wizerunku.

Praca licencjacka
napisana pod kierunkiem
dr. Michała Grecha

Wrocław 2013

Spis treści

0	Wstęp.....	4
1	Geneza parkouru	6
1.1	Wprowadzenie.....	6
1.2	Georges Hébert i metoda naturalna	7
1.3	Raymond Belle	8
1.4	David Belle, Sébastien Foucan i Yamakasi.....	10
2	Rozprzestrzenienie	13
2.1	Wprowadzenie.....	13
2.2	Parkour w mediach międzynarodowych i popkulturze	13
2.3	Komercjalizacja, instytucjonalizacja i formalizacja	16
2.3.1	Wprowadzenie	16
2.3.2	Urban Freeflow.....	16
2.3.3	American Parkour	17
2.3.4	World Freerunning and Parkour Federation.....	18
2.3.5	Parkour Generations i Parkour UK	19
2.3.6	YouTube i media społecznościowe.....	20
2.3.7	Obecna sytuacja	21
2.4	Parkour w Polsce	21
3	Badanie wizerunku parkouru	24
3.1	Wstęp	24
3.2	Sprecyzowanie pojęć	25
3.3	Sposób przeprowadzenia badania	26
3.4	Budowa ankiet.....	27
3.4.1	Pytania otwarte	27
3.4.2	Pytania półotwarte	27
3.4.3	Pytanie zamknięte.....	28
3.5	Sposób analizy wyników	28

3.6	Analiza danych	29
3.6.1	Charakterystyka zbadanej grupy	29
3.6.2	Analiza właściwa.....	31
3.6.3	Profilowanie pojęcia <i>parkour</i>	49
4	Zakończenie.....	52
	Wykaz źródeł i opracowań.....	55
	Bibliografia	55
	Źródła internetowe	55
	Aneks	58
	Wzór kwestionariusza ankiety	58

0 Wstęp

Parkour jest zjawiskiem obecnym w Polsce i na świecie od przynajmniej kilkunastu lat. Powstał we Francji pod koniec lat 90. w krótkim czasie stał się jedną z najszybciej rozwijających się dyscyplin, zdobywając zwolenników na niemal wszystkich kontynentach. Już od momentu powstania wzbudza zainteresowanie mediów, reżyserów, scenarzystów i korporacji, a techniki pokonywania przeszkód z niego się wywodzące weszły w skład treningu francuskiej straży pożarnej i brytyjskiej armii¹. Pomimo to, badacze niezwykle rzadko sięgają po parkour, przez co pozostaje on zjawiskiem praktycznie nieopisanym w literaturze naukowej, szczególnie w Polsce.

Niniejsza praca jest próbą usystematyzowania dostępnej wiedzy na temat parkouru i zrekonstruowania wydarzeń, mających kluczowe znaczenie dla jego rozwoju i rozprzestrzenienia, zarówno w Polsce, jak i w innych częściach świata. Kolejnym celem pracy jest przeprowadzenie pierwszego, według stanu wiedzy autora, badania wizerunku parkouru wśród osób trenujących i nietrenujących. Na podstawie wyników ankiety, autor ma również zamiar podjąć próbę stworzenia profilu kognitywnego parkouru, który z kolei może stanowić podstawę dla uformowania jego ogólnej definicji kognitywnej.

Praca składa się z trzech rozdziałów i zakończenia. W pierwszym rozdziale przedstawiona jest geneza powstania parkouru, począwszy od charakterystyki metody naturalnej Georges'a Héberta powstałej na początku XX wieku, przez historię życia Raymonda Belle'a, aż po fakty związane z osobami uznawanymi współcześnie za twórców dyscypliny. Drugi rozdział poświęcony jest wydarzeniom, które nastąpiły po rozpadzie grupy Yamakasi i miały duży wpływ na rozprzestrzenienie się parkouru na świecie. Została tu opisana obecność dyscypliny w mediach i kulturze popularnej, a także działalność firm i instytucji, zajmujących się promowaniem i propagowaniem parkouru. Oprócz tego, w rozdziale tym znajduje się przekrojowy opis zdarzeń, które przyczyniły się do rozwoju dyscypliny w Polsce. W trzecim rozdziale przedstawiona jest metodologia i analiza badań ankietowych, przeprowadzonych w celu zrekonstruowania wizerunku parkouru wśród osób trenujących i nietrenujących. Zaproponowano tu rów-

¹ Booth Robert, *Freerunning goes to war as marines take tips from EZ, Livewire and Sticky*, The Guardian, 2008, <http://www.guardian.co.uk/uk/2008/jan/12/military.uknews4> [dostęp: 18.06.2013].

niez dwie definicje kognitywne parkouru stworzone na podstawie profilu kognitywnego wynikającego z odpowiedzi respondentów.

Jako że temat pracy jest dość nowy, istotne wydaje się, aby już na tym etapie rzucić na niego nieco światła. W związku z tym, przynajmniej na potrzeby dwóch pierwszych rozdziałów, autor proponuje następującą definicję parkouru, skonstruowaną na bazie wieloletnich doświadczeń zarówno praktycznych, jak i teoretycznych:

Parkour to interdyscyplinarna forma aktywności fizycznej polegająca na ciągłym rozwijaniu swoich zdolności motorycznych i adaptacyjnych poprzez pokonywanie naturalnych bądź sztucznych przeszkód w otaczającej przestrzeni przy wykorzystaniu różnorodnych technik poruszania się, tak aby być w stanie w dowolnej chwili przemieścić się z jednego miejsca w drugie w sposób możliwie najbardziej efektywny.

W tym miejscu warto również wyjaśnić kilka pojęć, którymi posługuje się autor, a które mogą być niezrozumiałe dla osób spoza środowiska parkour:

- *traceur* (czyt. traser) – osoba uprawiająca parkour (określenie męskie);
- *traceuse* (czyt. trasyz) – osoba uprawiająca parkour (określenie żeńskie);
- sztuka przemieszczania się – zwyczajowe określenie parkouru wśród trenujących, mające w dwóch pierwszych rozdziałach pracy znaczenie synonimiczne do parkouru, niewartościujące, wykorzystywane w celu uniknięcia powtórzeń.

1 Geneza parkouru

1.1 Wprowadzenie

Ustalenie dokładnego momentu powstania parkouru nie należy do najłatwiejszych zadań. Większość dostępnych źródeł wiedzy na ten temat za głównego twórcę tej aktywności zgodnie uznaje Davida Belle'a – Francuza, który w latach dziewięćdziesiątych XX wieku wraz z grupą przyjaciół z okolic Sarcelle, Évry i Lisses założył grupę Yamakasi, rozpoczynając tym samym niezwykłą historię o tym, jak dziecięce eksperymenty z ruchem przerodziły się w dyscyplinę sportową o międzynarodowym zasięgu. Zanim jednak parkour przybrał znany obecnie kształt, przeszedł drogę ewolucji inspirowanej osobowością wielu ludzi, którzy poświęcili swój czas i energię na rozwijanie, popularyzowanie i upowszechnianie tego sportu.

W tym rozdziale posłużono się zagranicznymi opracowaniami na temat metody naturalnej Georges'a Héberta dostępnymi w Internecie w polskim przekładzie mgr Weroniki Semczuk. Wynika to z faktu, iż literatura naukowa dotycząca tego zagadnienia jest w polskich bibliotekach niezwykle trudno dostępna, natomiast teksty źródłowe występują wyłącznie w języku francuskim, którego autor niniejszej pracy nie zna w stopniu wystarczającym do sprawnego i bezstratnego tłumaczenia. W rekonstrukcji wydarzeń poprzedzających powstanie i rozpowszechnienie nazwy *parkour* jako metody treningu wykorzystano głównie pracę dr Julie Angel *Ciné Parkour: a cinematic and theoretical contribution to the understanding of the practice of parkour* (ang. *Ciné Parkour: kinematograficzny i teoretyczny przyczynek do zrozumienia praktykowania parkouru*), której pierwszy rozdział pt. *Le parcours, l'art du déplacement, parkour and freerunning, a historical overview* (ang. *Le parcours, l'art du déplacement, parkour i freerunning, przegląd historyczny*) stanowi bodaj najbardziej dokładne opracowanie historii parkouru od momentu narodzin Raymonda Belle'a. Jest to uzasadnione faktem, iż na potrzeby swojej pracy Angel przeprowadziła szereg wywiadów z samymi zainteresowanymi, m.in: Davidem Belle'em, Sébastienem Foucanem, członkami grupy Yamakasi oraz członkami rodziny Belle'ów i Hnautra.

1.2 Georges Hébert i metoda naturalna

Znakomita większość dostępnych publikacji przynajmniej wspomina o Georges' u Hébercie, którego dziedzictwo w postaci *la méthode naturelle* (fr. metoda naturalna) miało istotny wpływ na powstanie i zideologizowanie parkouru.

Georges Hébert był oficerem francuskiej marynarki wojennej i wybitnym teoretykiem wychowania fizycznego. W trakcie swoich licznych podróży po świecie miał okazję obserwować prymitywne plemiona, których członkowie osiągnęli nadzwyczajną sprawność fizyczną bez dostępu do nowoczesnych metod treningu i specjalistycznego sprzętu. Napisał później: „Ich ciała były doskonałe, elastyczne, zwinne, zręczne, wytrzymałe, odporne, pomimo że jedynym nauczycielem gimnastyki, jakiego mieli, było życie w naturze.”²

Hébert, na podstawie tych obserwacji oraz inspirowany pracami Don Francisco Amorósa (m.in. *Nouveau Manuel Complet d'Education Physique, Gymnastique et Morale*, 1847) i Georges'a Demenÿ (m.in. *Les Bases scientifiques de l'éducation physique*, 1902) dotyczącymi teorii wychowania fizycznego, a także pod wpływem propagatora naturyzmu Paula Cartona i innych³, stworzył i rozwinął system treningu oparty o dziesięć głównych „rodzin” ćwiczeń: marsz, bieg, przemieszczanie się na czterech kończynach jednocześnie, wspinaczka, skoki, utrzymywanie równowagi, przenoszenie ciężarów, rzuty, samoobrona i pływanie⁴. Według niego, razem te ćwiczenia miały stanowić komplementarną całość.

W założeniach Héberta, kompletna sesja treningowa powinna zawierać w sobie wszystkie wymienione wyżej elementy następujące po sobie na poszczególnych „stacjach”, które razem tworzą „*parcours*” (fr. tor przeszkód). Taki tor może składać się zarówno z przeszkód naturalnych, jak i wykonanych specjalnie na potrzeby danego zestawu ćwiczeń. Hébert wyróżnia trzy sposoby trenowania *parcours*: spontaniczne pokonywanie nieznannej wcześniej trasy; pokonywanie szlaku, którego trasę zaplanowano wcześniej; przemieszczanie się na trasie specjalnie przystosowanej do poszczególnych ćwiczeń⁵. Trening jest skonstruowany w taki sposób, aby w wykonywanie cwi-

² Georges Hébert, Wikipedia, http://en.wikipedia.org/wiki/Georges_Hebert [dostęp: 02.05.2013].

³ Le Corre Erwan, *Korzenie Metody Naturalnej*, przeł. Semczuk Weronika, Overground, <http://www.overground.com.pl/?co=art&id=81>, [dostęp: 02.05.2013].

⁴ Hidalgo Mauricio, *Metoda Naturalna i Hebertyzm*, przeł. Semczuk Weronika, Overground, <http://www.overground.com.pl/?co=art&id=68>, [dostęp: 02.05.2013].

⁵ *Ibidem*.

czeń zaangażowana była jak największa liczba mięśni, dzięki czemu przyczynia się do harmonijnego rozwoju muskulatury w całym ciele.

Hébert w swoich pracach na temat teorii metody naturalnej duży nacisk kładł na jej ideologiczną sferę. Według niego, człowiek powinien być nie tylko silny i sprawny fizycznie, ale również wykorzystywać swoje umiejętności do niesienia pomocy innym ludziom, co doskonale oddaje jego życiowe motto, które później stało się również mottem samej metody naturalnej: *Être fort pour être utile* (fr. Być silnym, by być użytecznym). Filozofia altruizmu towarzyszyła Hébertowi od czasu I Wojny Światowej, kiedy po erupcji wulkanu był zmuszony koordynować akcję ewakuacyjną miasteczka St. Pierre na Martynice⁶.

Metody treningu zaproponowane przez Héberta zyskały w swoim czasie sporą popularność. W 1913 roku Francuz stworzył w Reims Collège d'Athlètes, który stał się ośrodkiem szkolenia francuskich olimpijczyków. Odpowiednio zmodyfikowana metoda naturalna została również wprowadzona do programu szkoleń wojskowych, gdzie funkcjonowała w postaci „*parcours du combattant*”.

1.3 Raymond Belle

„Nie mogę mówić o parkourze, nie wspominając najpierw o moim ojcu. To on mnie zainspirował i powiedział mi, bym zawsze podążał za marzeniami. Bez niego nigdy nie stworzyłem parkouru.” – czytamy na oficjalnej stronie Davida Belle'a⁷. Istotnie, w większości wywiadów udzielonych w ciągu ostatnich lat, Belle wspomina o szczególnej roli, jaką miał jego ojciec Raymond w kształtowaniu tego, co dziś znamy pod pojęciem *parkour*.

Raymond Belle urodził się w 1939 roku w Indochinach we francusko-wietnamskiej rodzinie, jako jeden z dziewięciorga rodzeństwa⁸. W czasie wojny wietnamskiej został odseparowany od swoich rodziców i aż do siódmego roku życia mieszkał u wuja, gdzie był wykorzystywany seksualnie. Miało to istotny wpływ na rozwój jego osobowości i późniejsze decyzje i zachowania. Jak twierdzi David Belle, jego ojciec w reakcji na molestowanie postanowił zbudować swoistą „zewnątrzną skorupę”, która

⁶ *History of parkour*, World Freerunning and Parkour Federation, <https://wfpf.com/history-parkour-0> [dostęp: 02.05.2013].

⁷ *Parkour*, DavidBelle.com, w www.davidbelle.com/en/parkour.php [dostęp: 02.05.2013]

⁸ Angel Julie, *Ciné Parkour: A cinematic and theoretical contribution to the understanding of the practice of parkour*, <http://bura.brunel.ac.uk/handle/2438/6119> [dostęp: 02.05.2013], s. 13

miała ustrzec go przed podobnymi nadużyciami. Raymond został wysłany do szkoły wojskowej w Dalat, która przygotowywała młodych chłopców do zostania żołnierzami poprzez wycieńczający trening i surową dyscyplinę. Belle opowiadał później synowi o samotnych treningach, które wykonywał w nocy, jako uzupełnienie obowiązkowych zajęć. Miał wtedy tworzyć sobie specyficzne tory przeszkód i pokonywać je, ćwicząc wytrzymałość, zwinność, elastyczność i umiejętność cichego skradania się. Inspirował się wtedy przedstawioną w poprzednim podrozdziale metodą naturalną Georges'a Héberta.

W czasie I wojny indochińskiej służył po stronie wojsk francuskich. Po upadku *Điễn Biên Phủ*, w 1954 roku, już jako weteran, został przesiedlony do Francji i osiedlił się wraz z rodziną w Sarcelles. Pozostał związany z wojskiem aż do 1958 roku, kiedy zakończył wojskową edukację i przekwalifikował się na strażaka. Jego ponadprzeciętne umiejętności pozwoliły mu dołączyć do elitarnej jednostki *sapeurs-pompiers*, w której zasłynął wieloma niezwyklejmi osiągnięciami. Brał między innymi udział w pierwszej, historycznej akcji strażackiej z wykorzystaniem helikoptera, kiedy wisząc na linie 90 metrów nad ziemią, ściągnął flagę Wietkongu umieszczoną na iglicy katedry Notre-Dame.

Te i inne dokonania Belle'a seniora nie pozostawiły Davida obojętnym. Mimo że nie mieszkał z ojcem, w okresie dorastania pozostawał pod jego głębokim wpływem. Był zafascynowany umiejętnościami Raymonda i za wszelką cenę chciał mu udowodnić, że potrafi być taki, jak on. Swoje pierwsze spotkanie z koncepcją *parcours* David wspomina jako jedną z rozmów z ojcem, kiedy zapytał go o pewien skok, który wykonał, ratując życie kobiety zamierzającej popełnić samobójstwo. Raymond miał wtedy odpowiedzieć: „kiedy byłem młody, ćwiczyłem *parcours*. (...) *Parcours* jest jak życie. Istnieją przeszkody, a ty trenujesz, aby je pokonać, szukasz najlepszych technik, próbujesz wszystkich metod, zachowujesz te najlepsze, powtarzasz je i w ten sposób stajesz się lepszy⁹”. Raymond zaszczepił w synu swoje ideały polegające na nieustannym trenowaniu ciała i umysłu, aby pozostawać w ciągłej gotowości do niesienia pomocy innym.

⁹ *Ibidem*, s. 14

1.4 David Belle, Sébastien Foucan i Yamakasi

David Belle i jego kuzyni oraz przyjaciele od dziecka wyróżniali się ponadprzeciętną sprawnością fizyczną. Niemal każdy z nich miał za sobą pewne doświadczenia ze sportem, gdy David zaczął rozpowszechniać wiedzę pozyskaną od ojca podczas wyjazdów do Sarcelle. Châu Belle-Dinh ćwiczył sztuki walki, a Sébastien Foucan i Laurent Piemontesi zajmowali się lekką atletyką. W początkowej fazie grupa traktowała nową aktywność jak zabawę, wymyślając coraz to nowe wyzwania i zasady. Wkrótce zabawa przerodziła się w regularny trening, a trening w obsesję. Młodzi mężczyźni z Lisses i Évry całe dni spędzali na powietrzu, wspinając się coraz wyżej, biegając coraz szybciej, skacząc coraz dalej. Napędzali siebie nawzajem, z każdym treningiem przesuwał granice swoich możliwości. Angel pisze: „grupa ryzykowała razem, razem płakała i krwawiła, każdy dawał z siebie wszystko, aby stworzyć nowe doświadczenia, ‘nowy sport’, swoją sztukę i tożsamość. (...) Doświadczanie bólu i strachu stało się normą w ich treningu, gdyż pracowali w swobodzie własnych struktur.”¹⁰ W wypowiedzi dla Angel David Belle stwierdził: „w porównaniu z moimi treningami parkour, ćwiczenia w wojsku były jak zabawa w parku rozrywki”¹¹.

Taki stan rzeczy trwał przez kilka kolejnych lat. Grupa spotykała się i trenowała razem, rozwijając istniejące i tworząc nowe techniki pokonywania przeszkód. Wraz z mijającymi latami, niektórzy członkowie postanowili podjąć pracę, ograniczając tym samym czas poświęcany na trening. Wkrótce grupa przerodziła się w elitarny, dziewięcioosobowy zespół, w którego skład wchodził: Châu Belle-Dinh, Williams Belle, David Belle, Guylain N'Guba-Boyeke, Malik Diouf, Sébastien Foucan, Yann Hnautra, Charles Perrière i Laurent Piemontesi. Jak wspomina Hnautra, to David był ich głównym motywatorem, z wizją, by przekształcić *parcours* w „coś większego”.

Pierwszą okazją do zaprezentowania nabytych przez lata umiejętności przed większą publicznością był pokaz podczas drzwi otwartych paryskiej jednostki straży pożarnej w 1997 roku zaaranżowany przez brata Davida Belle’a, Jean-François. Na tę okazję grupa postanowiła nadać sobie nazwę *Yamakasi*, oznaczającą „silny człowiek, silny duch” w tłumaczeniu z języka Lingala, którym posługiwał się N'Guba-Boyeke¹².

¹⁰ *Ibidem*, s. 17.

¹¹ *Ibidem*, s. 17.

¹² *Ibidem*, s. 28.

Wtedy też Foucan opracował nazwę *l'art du déplacement* (fr. sztuka przemieszczania), jako określenie dyscypliny.

Po pokazie aktywność Yamakasi zaczęła zyskiwać rozgłos medialny. Kanał 2 francuskiej telewizji publicznej wyemitował reportaż o nowym zjawisku powstałym na przedmieściach Paryża, a grupa dostała propozycję występu we francusko-kanadyjskim musicalu *Notre-Dame de Paris*. Rosnąca popularność nie spotkała się z entuzjazmem wszystkich członków Yamakasi. Angel pisze: „gdy nadeszła oferta występu w *Notre-Dame de Paris*, każdy zaczynał już snuć własne plany. David chciał zostać aktorem i z tego powodu odszedł, a Sébastien nie widział wartości w tym projekcie, wyrażając jednocześnie pragnienie rozwijania dyscypliny poprzez nauczanie, a nie występowanie. Pozostałych siedmiu ‘Yamakasi’ działało dalej i wystąpiło w widowisku, swoimi umiejętnościami i możliwościami zwracając uwagę Luca Bessona, cenionego francuskiego scenarzysty i producenta”¹³.

Rozpad grupy był początkiem trwającego wiele lat konfliktu idei i rywalizacji o miano twórcy dyscypliny. Po występie Yamakasi w musicalu, Belle otwarcie głosił, że nie identyfikuje się z nazwą *l'art du déplacement*. Uważał, że ten termin nie oddaje w pełni ducha utylitaryzmu, jaki przekazał mu jego ojciec. Wtedy to Hubert Koundé, francuski aktor i znajomy Belle’a, zaproponował mu używanie neologizmu *parkour* w odniesieniu do uprawianej przez niego dyscypliny¹⁴. Wyraz ten jest uproszczoną zgodnie z obecnymi tendencjami ewolucji języka francuskiego, rozpowszechnianymi szczególnie przez młodzież, formą słowa *parcours* oznaczającego „trasę” lub „wytyczoną drogę”¹⁵ i nawiązuje bezpośrednio do używanego przez Georges’a Héberta określenia toru przeszkód. Propozycja została zaakceptowana i od tej pory „dyscyplina Davida” nosiła miano „parkouru”.

Podczas gdy pozostałych siedmiu członków Yamakasi rozpoczęło współpracę z Luciem Bessonem nad pełnometrażowym filmem, Belle i Foucan podążali za realizacją własnych celów. Ten pierwszy, chcąc dostać się do obsady powstającej w owym czasie hollywoodzkiej produkcji o Spider-Manie, stworzył i udostępnił w Internecie krótki film pt. „SpeedAirMan”¹⁶, na którym zademonstrował swoje umiejętności. Foucan na-

¹³ *Ibidem*, s. 29.

¹⁴ *Ibidem*, s. 157.

¹⁵ Semczuk Weronika, *Parkour w oczach filologa, czyli słów kilka na temat poprawności językowej i nie tylko...*, 2007, <http://www.overground.com.pl/?co=art&id=42> [dostęp: 02.05.2013].

¹⁶ Belle David, *SpeedAirMan*, 1998, <http://www.youtube.com/watch?v=kWJHSyJVMY8> [dostęp: 02.05.2013].

tomiast dołączył do założonej przez Belle'a nowej grupy o nazwie Tracers, jednocześnie pracując nad swoimi projektami.

2 Rozprzestrzenienie

2.1 Wprowadzenie

Koniec XX i początek XXI wieku był przełomowy dla rozprzestrzenienia się parkouru (czy też *l'art du déplacement*) na świecie. W 2000 roku swoją premierę miał film *Taxi 2* na podstawie scenariusza Luca Bessona, w którym w rolę Ninja wcieliło się siedmiu pozostałych członków oryginalnego składu Yamakasi. Była to pierwsza prezentacja sztuki przemieszczania się na „dużym ekranie”, stanowiąca preludium do rosnącej w kolejnych latach popularności parkouru.

W tym rozdziale postaram się pokrótce przedstawić wydarzenia, które w mojej ocenie, jako bezpośrednio zaangażowanego obserwatora, najbardziej przyczyniły się do szybkiego rozprzestrzenienia parkouru na świecie. Pierwsza część poświęcona jest najważniejszym w tym kontekście produktom kultury popularnej. W drugiej części opisuję organizacje i instytucje, które miały wpływ na kierunek, jaki przybrał rozwój dyscypliny. Trzecia część dotyczy Internetu jako jednego z głównych czynników rozpowszechnienia sztuki przemieszczania się.

2.2 Parkour w mediach międzynarodowych i popkulturze

4 kwietnia 2001 roku odbyła się światowa premiera produkcji *Yamakasi – Współcześni Samurajowie* według scenariusza Luca Bessona. Była to pierwsza demonstracja sztuki przemieszczania przed tak szeroką publicznością – film ukazał się w kinach dwunastu krajów Europy, pięciu krajów azjatyckich i w Meksyku¹⁷. Efektowne sceny pościgów i ucieczek sprawiły, że *Yamakasi...* zyskało wielu fanów wśród sympatyków kina akcji. Pośród młodych widzów powszechne było zjawisko naśladowania obejrzanych w filmie wyczynów¹⁸ i eksperymentowania z ruchem, pomimo braku znajomości podstaw metodologii treningów czy też samej nazwy dyscypliny. Przez pewien czas to właśnie słowo „yamakasi” było w wielu miejscach powszechnie stosowanym określeniem sztuki przemieszczania.

¹⁷ *Yamakasi... Release info*, Internet Movie Database, <http://www.imdb.com/title/tt0267129/releaseinfo> [dostęp: 03.05.2013].

¹⁸ Wielu traceurów, z którymi autor miał okazję rozmawiać lub czytać wywiady, wskazuje moment obejrzenia filmu *Yamakasi – Współcześni Samurajowie* jako początek swojej przygody z parkourem.

Yamakasi... przyniosło aktywności grupy dużą popularność. Jeszcze w roku premiery rozpoczęły się regularne zajęcia *l'art du déplacement*, a także prace nad sequelem, który nosił tytuł *Yamakasi: Synowie Wiatru* i pojawił się w kinach w 2005 roku. Sébastien Foucan i David Belle rozwijali w tym czasie swoje idee i zaczęli pojawiać się w mainstreamowych mediach. Ten pierwszy wystąpił w reklamie butów Nike Presto pt. *Angry Chicken*¹⁹, w której uciekał przed prześladowającym go kurczakiem. Belle natomiast objawił się szerokiej brytyjskiej publiczności w spocie promocyjnym BBC One *Rush Hour*²⁰, który wzbudził ogromne zainteresowanie widzów²¹ ze względu na niezwykle efektowne skoki wykonywane bez dodatkowych zabezpieczeń²². Reklama ta stanowiła początek kariery słowa „parkour” jako określenia dyscypliny Belle’a w mediach anglojęzycznych. W dniu premiery spotu na stronie internetowej BBC ukazał się pierwszy tekst zatytułowany *The art of Le Parkour*²³.

Rush Hour była pierwszym spotkaniem z parkourem także dla reżysera Mike’a Christie, który, jak twierdzi, nie wiedział jeszcze wtedy, jak nazywa się ta dyscyplina²⁴. Nieco ponad rok później Christie wyreżyserował na zlecenie Channel 4 film dokumentalny *Jump London*, ukazujący Sébastiena Foucana oraz Jérôme’a Ben Aoues i Johanna Vigroux skaczących po najszlachetniejszych budynkach Londynu. Na potrzeby dokumentu, który miał zostać zaprezentowany głównie brytyjskiej widowni, ukuto nazwę „freerunning” jako międzynarodowy odpowiednik parkouru, dlatego w filmie oba określenia używane są zamiennie²⁵. Dziś freerunning rozumiany jest jako odrębna dyscyplina, pochodna parkouru, o której Foucan pisze: „dyscyplina freerunningu powstała, kiedy zacząłem rozwijać parkour, aby przekształcić go w coś bardziej osobistego, by zamiast być zestawem ruchów mógł zostać zaadaptowany do silnych i słabych stron każdego człowieka (...) Freerunning to sztuka wyrażania siebie w swoim otoczeniu bez ograniczeń: jest to sztuka ruchu i działania”²⁶.

¹⁹ *Nike Angry Chicken*, YouTube, <http://www.youtube.com/watch?v=47tIFVBA130> [dostęp: 03.05.2013]

²⁰ *David Belle - Rush Hour Le Parkour(BBC)*, YouTube, <http://www.youtube.com/watch?v=SAMAr8y-Vtw> [dostęp: 03.05.2013]

²¹ Widoczne jest to choćby po komentarzach, które pojawiały się na stronie BBC po premierze reklamy w telewizji (<http://news.bbc.co.uk/2/hi/entertainment/1939774.stm>).

²² *BBC film's rooftop stunts 'real'*, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/entertainment/1939106.stm>, 19 kwiecień 2002 [dostęp: 03.05.2013].

²³ Schofield Hugh, *The Art of Le Parkour*, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/entertainment/1939867.stm>, 19 kwiecień 2002 [dostęp: 03.05.2013]

²⁴ *Interview with Mike Christie*, 2Dots, <http://www.2dots-era.com/2012/08/interview-with-mike-christie.html>, sierpień 2012 [dostęp: 03.05.2013].

²⁵ Filippidis Chris, *Parkour i Free-Running*, przeł. Filip Stachowiak, Overground, <http://www.overground.com.pl/index.php?co=art&id=65> [dostęp: 03.05.2013]

²⁶ Foucan Sébastien, *Freerunning – Find Your Way*, Michael O'Mara Publishing, Londyn 2008 (tłumaczenie własne)

Jump London był pierwszym anglojęzycznym dokumentem na temat parkouru (lub freerunningu) i „okazał się być wpływowy na Zachodzie, wprowadzając parkour do świadomości publicznej”²⁷. Licencje na wyświetlanie filmu oraz jego sequela *Jump Britain* (Christie, 2005) zostały sprzedane do siedemdziesięciu krajów²⁸. „To było przełamanie lodu dla parkouru, utwierdzające jego pozycję jako rozpoznawalnego i znaczącego sportu/sztuki współczesnych czasów. Poprzez serię *Jump* parkour dosłownie wskoczył w centrum zainteresowania”²⁹.

Udział w *Jump London* i *Jump Britain* stanowiły dla Foucana furtkę do dalszej kariery w show biznesie. W 2006 roku wystąpił w roli terrorysty o imieniu Mollaka w filmie *Casino Royale* (Campbell, 2006) i wziął udział w teledysku do utworu *Jump* Madonny. Był również częścią zespołu artystów towarzyszących brytyjskiej wokalistce podczas jej tournée *Confessions Tour*. Jak twierdzi Foucan, gdyby nie te możliwości, być może ludzie nadal nie słyszeliby o tym, co robi, teraz jednak może jeździć po świecie i tłumaczyć zasady freerunningu³⁰. Francuz zagrał później również w filmie *Turniej* (Mann, 2009) i wziął udział w kolejnym dokumencie Mike’a Christie *Concrete Circus* (Christie, 2011).

Wspomniana reklama BBC One była przyczynkiem do dalszego rozwoju kariery Davida Belle’a w kinematografii. Jeszcze w tym samym roku wystąpił w filmie *Boska interwencja* (Suleiman, 2002), a dwa lata później u boku Cyrila Raffaelli zagrał główną rolę w pełnometrażowej produkcji Luca Bessona *13. Dzielnica* (Besson, Morel, 2004). Film ten okazał się jeszcze popularniejszy, niż *Yamakasi...* i wciąż jest w środowisku traceurów postrzegany jako kultowy. Do dziś Belle (a co za tym idzie – parkour) w roli aktora lub choreografa pojawił się w dwunastu produkcjach pełnometrażowych, jednej krótkometrażowej oraz dwóch serialach telewizyjnych³¹, wśród których warto wymienić takie tytuły, jak *Babylon A.D.* (Kassovitz, 2008), *13. Dzielnica – Ultimatum* (Besson, Alessandrin, 2009) i *Książę Persji: Piaski Czasu* (Newell, 2010).

W ostatnich latach motyw parkouru stał się dość powszechny w różnych dziedzinach kultury popularnej. Istnieje coraz więcej firm, grup i stowarzyszeń, oferujących

²⁷ Lamb Matthew D., *Tracing the path of power through the fluidity of freedom: the art of parkour in challenging the relationship of architecture and the body and rethinking the discursive limits of the city*, Bowling Green State University, 2011

²⁸ *Interview...*, op. cit.

²⁹ Edw ardes Dan, *Parkour History*, Parkour Generations <http://www.parkourgenerations.com/article/parkour-history> [dostęp: 03.05.2013]

³⁰ Foucan S., *Freerunning...*, op. cit.

³¹ David BELLE, ECI Los Angeles, <http://la.ecitalent.com/biography/david-belle> [dostęp: 05.05.2013].

komercyjne usługi związane z parkourem, co przekłada się na jego obecność w różnego rodzaju mediach. Nie sposób wymienić wszystkich filmów, które wykorzystwały go w scenach pościgów i ucieczek. Sztuka przemieszczania się (w formie parkouru, freerunningu lub *l'art du déplacement*) była także inspiracją dla twórców gier komputerowych (*Free Running Game*, *Mirror's Edge*, *Assassin's Creed*), pojawiała się w teledyskach (David Guetta vs. The Egg - *Love Don't Let Me Go*, Madonna – *Jump*, Sugababes – *About You Now*), niezliczonych reklamach, była tematem reality show (*MTV's Ultimate Parkour Challenge*, *Jump City: Seattle*) i innych produkcji telewizyjnych³². Stanowiła również jeden z głównych motywów powieści Jeffa Abbotta *Adrenalina*³³ i była wspomniana w innych dziełach literackich.

2.3 Komercjalizacja, instytucjonalizacja i formalizacja

2.3.1 Wprowadzenie

Po premierze *Jump London* w 2003 roku wiedza na temat parkouru po raz pierwszy dotarła do tak szerokiej publiczności³⁴. Wśród widzów znaleźli się również tacy, którzy zobaczyli drzemiący w nim potencjał i zdecydowali poświęcić swoje zasoby na stworzenie organizacji mających na celu popularyzację dyscypliny.

2.3.2 Urban Freeflow

Pierwszą spółką, dla której podstawą działalności były usługi związane z parkourem i freerunningiem, było założone w 2003 roku przez Paula Corkery Urban Freeflow. Firma zajmowała się początkowo głównie sprzedażą odzieży, lecz jej strona internetowa była również w owym czasie jedynym w Wielkiej Brytanii miejscem wymiany informacji na temat sztuki przemieszczania się. Ten swoisty monopol informacyjny sprawił, że w krótkim czasie witryna stała się najbardziej wpływowym dystrybutorem wiadomości na temat parkouru nie tylko w Wielkiej Brytanii, ale także w innych częściach świata. O stopniu oddziaływania Urban Freeflow na świadomość traceurów może świadczyć fakt, iż to właśnie jemu przypisywane jest stworzenie alternatywnej dla

³² *Free running in popular culture*, Free Running Wiki, http://streetstunts.net/wiki/Free_running_in_popular_culture [dostęp: 05.05.2013].

³³ *Book Review: Adrenaline by Jeff Abbott*, Blogcritics Magazine, <http://blogcritics.org/books/article/book-review-adrenaline-by-jeff-abbott/> [dostęp: 05.05.2013].

³⁴ Wcześniejsze produkcje, jak *Yamakasi*... były jedynie efektywnym przedstawieniem umiejętności. Nie niosły ze sobą wartości edukacyjnej.

francuskiej, angielskiej terminologii technik pokonywania przeszkód³⁵, która do dziś jest używana między innymi w Polsce.

W ciągu kilku lat Urban Freeflow rozwinęło wachlarz swoich usług, do oferty dołączając na przykład płatne warsztaty, pokazy, usługi kaskaderskie i doradcze i inne³⁶. Corkery zajmował się również managementem zespołu utalentowanych traceurów znanego jako *UF KREW*. Działalność zarobkowa firmy od początku wzbudzała kontrowersje wśród społeczności traceurów. Wielu krytkowało Corkery'ego za jego biznesowe podejście do parkouru i zarzucało mu wypaczanie idei za nim stojących. W wywiadzie dla Charosa Alexandrosa niewymieniony z imienia i nazwiska były członek *UF KREW* powiedział: „Corkery chciał, by parkour był ogromny, a UF miało być epicentrum eksplozji jego popularności. (...) Mógłbym opisać Corkery'ego jako oddanego, ale równie dobrze mógłbym go nazwać bezwzględny.”³⁷

Wzrost popularności Urban Freeflow przez kolejne lata szedł w parze ze spadkiem jego wiarygodności wśród traceurów. Z *UF KREW* z różnych powodów odchodzili kolejni członkowie, by rozpoczynać własne projekty, a alternatywne źródła wiedzy na temat parkouru zyskiwały coraz więcej zwolenników. Sytuacji nie poprawiały kolejne inicjatywy Corkery'ego, takie jak organizacja dwóch edycji mistrzostw świata we free-runningu czy założenie internetowego miesięcznika *Jump Magazine*. Z tych i innych przyczyn, pomimo, że „tempo rozwoju we wczesnych latach było tak szybkie w głównej mierze dzięki zapałowi i motywacji Corkery'ego”³⁸, Urban Freeflow dziś nie jest zaangażowane w rozwój parkouru.

2.3.3 American Parkour

Inną ważną z punktu widzenia rozprzestrzenienia parkouru na świecie firmą jest zarejestrowany w 2005 roku American Parkour. Założony przez Marka Toorocka, byłego wspólnika Paula Corkery'ego w Urban Freeflow, jest obecnie największą internetową społecznością traceurów i freerunnerów na świecie, z około 90 tysiącami zarejestrowanych użytkowników i ponad 100 tysiącami odwiedzin miesięcznie³⁹. Start strony zbiegł się w czasie z amerykańską premierą *13. Dzielnicy*, dzięki czemu już od począt-

³⁵ Kessler Chris, *How the Monkey Got Its Name*, Universal Parkour, <http://www.universalparkour.com/365/how-the-monkey-got-its-name/>, 2013 [dostęp: 05.05.2013].

³⁶ *Professional Services*, Urban Freeflow, <http://www.urbanfreeflow.com/professional-services> [dostęp: 05.05.2013].

³⁷ Alexandros Charos, *Interview: Anonym (ehem. Urbanfreeflow)*, Parkour Linz Blog, <http://www.parkourlinz.at/blog/?p=256>, 2013 [dostęp: 05.05.2013].

³⁸ *Ibidem*.

³⁹ *American Parkour – About Us*, American Parkour, <http://www.americanparkour.com/about-us/about> [dostęp: 07.05.2013].

ku stanowiła ona źródło informacji na temat dyscypliny, zarówno dla trenujących, jak i dla mediów.

American Parkour zakresem usług nie odbiega znacząco od Urban Freeflow. Przedsiębiorstwu Toorocka udało się jednak zaskarbić sobie przychylność traceurów, głównie dzięki temu, że stara się szerzyć wiedzę o parkourze w zgodzie z ideą Davida Belle'a⁴⁰. Firma zajmuje się działalnością związaną z prowadzeniem warsztatów treningowych na specjalnie przystosowanej sali gimnastycznej, oferuje usługi komercyjne za pośrednictwem grupy utalentowanych traceurów i freerunnerów *The Tribe* oraz zajmuje się koordynacją działań na terenie całych Stanów Zjednoczonych. Takie inicjatywy, jak organizacja ogólnonarodowych zlotów czy stworzenie we współpracy z kanałem G4 reality show *Jump City: Seattle* bez wątpienia miały znaczący wpływ na rozpowszechnienie dyscypliny w USA. W 2011 roku American Parkour w ramach APK Academy rozpoczął również program szkolenia przyszłych trenerów parkouru.

2.3.4 World Freerunning and Parkour Federation

Kolejną amerykańską firmą, która aktualnie inwestuje w rozwój parkouru na różnych płaszczyznach jest powstała w 2007 roku World Freerunning and Parkour Federation. WFPF to wspólne dzieło trzech biznesmenów: Victora Bevine'a, Davida Thompsona oraz znanego producenta telewizyjnego, Francisa Lyonsa, którzy podjęli współpracę z najbardziej znanymi i rozpoznawalnymi traceurami i freerunnerami z różnych części świata. Głównym celem przyświecającym organizacji było rozpowszechnienie filozofii i wiedzy na temat parkouru poprzez tworzenie formatów telewizyjnych wyświetlanych w mainstreamowych mediach.

Pierwszą tego rodzaju inicjatywą WFPF był wyprodukowany przez MTV program *MTV's Ultimate Parkour Challenge*, w którym najlepsi freerunnerzy brali udział w rywalizacji na torach przeszkód umieszczonych w różnych lokalizacjach na terenie Kalifornii. Program spotkał się z ogólnie krytyczną reakcją społeczności traceurów, nawet pomimo autorytetu zawodników biorących w nim udział. Nie zdołał również przyciągnąć przed ekrany telewizorów zadowalającej liczby widzów⁴¹, przez co wyemitowanych zostało jedynie siedem (wraz z odcinkiem pilotowym) z zaplanowanych dwunastu od-

⁴⁰ KAOS, *Public misconception of parkour*, Parkourpedia, <http://www.parkourpedia.com/docs/misconception.pdf> [dostęp: 07.05.2013].

⁴¹ Corkery Paul, *MTV: Unplugged*, Urban Freeflow, www.urbanfreeflow.com/mtv-unplugged [dostęp: 05.05.2013].

ciników. W ramach współpracy z MTV wyprodukowany został również jeden odcinek popularnego programu MADE poświęcony tematowi parkouru.

Obecnie WFPF aktywnie działa głównie na terenie Stanów Zjednoczonych, współpracując jednak ze sportowcami i organizacjami z ponad 30 krajów⁴². Zajmuje się produkcją i dystrybucją odzieży i obuwia zaprojektowanego specjalnie do uprawiania parkouru i freerunningu. Wydaje również certyfikaty trenerskie (konkurencyjne do tych wydawanych przez American Parkour) oraz świadczy usługi kaskaderskie i artystyczne. Najnowszą inicjatywą przedsiębiorstwa jest USA Parkour, za pośrednictwem którego WFPF świadczy usługi dla właścicieli hal gimnastycznych i uczelnianych klubów sportowych.

2.3.5 Parkour Generations i Parkour UK

Po premierze *Jump London*, stolica Wielkiej Brytanii stała się „kluczowym miejscem dla powstającej społeczności freerunnerów” (Edwardes, 2011). W 2006 roku, po odejściu z Urban Freeflow, grupa angielskich traceurów założyła Parkour Coaching obecnie znane jako Parkour Generations.

Jeszcze w tym samym roku usługi dwóch członków grupy: Dana Edwardesa i François Mahopa zostały wpisanych na listę proponowanych zajęć na lekcjach wychowania fizycznego w szkołach i lokalnych centrach sportu. Przełomowy projekt okazał się dużym sukcesem i wkrótce Parkour Generations Academy stała się największą na świecie instytucją nauczającą parkouru.

W 2008 roku Parkour Generations oraz członkowie Yamakasi rozpoczęli współpracę nad opracowaniem pierwszego kursu instruktorskiego pod nazwą ADAPT (*Art du Deplacement And Parkour Teaching*) Przez długi czas świadectwo ukończenia tego kursu było jedynym oficjalnie akceptowanym i publicznie rozpoznawanym dokumentem poświadczającym zdolność do prowadzenia treningów parkour. ADAPT jest obecnie popierany przez Sport England oraz London Olympics Inspire Mark Programme (Edwardes, 2011) i dotychczas ukończyło go x osób, w tym x Polaków.

Certyfikat ADAPT wydawany jest przez organizację Parkour UK powołaną do życia w 2009 roku przez jednych z najbardziej doświadczonych trenerów parkouru oraz

⁴² *History of the WFPF*, World Freerunning and Parkour Federation, w www.wfpf.com/history-wfpf [dostęp: 05.05.2013].

władze gminy City of Westminster. Obecnie organizacja posiada rangę National Governing Body i należy do Sport and Recreation Alliance, co pozwala jej na wydawanie oficjalnych dokumentów oraz ułatwia dostęp do funduszy publicznych. Parkour UK jest najbardziej formalną instytucją zajmującą się rozwojem i upowszechnianiem parkouru i wskazuje kierunek rozwoju dla organizacji działających w innych częściach świata.

2.3.6 YouTube i media społecznościowe

Jednym z najważniejszych czynników rozwoju parkouru była i jest skłonność traceurów do kręcenia, montowania i publikowania filmów, na których demonstrują swoje osiągnięcia i umiejętności. Według Angel, społeczność parkouru wytworzyła wręcz własną niszę „mediów subkulturowych”⁴³. W początkowej fazie produkcje traceurów były zazwyczaj prostym połączeniem niepowiązanych ze sobą fabularnie scen nagranych w różnych sceneriach. Takie filmy były udostępniane w Internecie na portalach świadczących usługi przechowywania plików za pośrednictwem forów tematycznych, które w owym czasie były najpopularniejszą formą dzielenia się informacjami w Sieci.

Sytuację zmieniło powstanie serwisu YouTube w 2005 roku, który umożliwia bezpłatne przechowywanie plików wideo i odtwarzanie ich bezpośrednio na stronie, bez potrzeby pobierania na własny dysk. Portal błyskawicznie zyskał popularność wśród użytkowników na całym świecie, w tym wśród traceurów. W 2008 roku społeczność parkour miała niezwykłą okazję, aby zaprezentować się bardzo szerokiej publiczności. Wysoka oglądalność filmów parkour została zauważona przez YouTube'a, czego efektem była akcja „YouTube Parkour Takeover Day”. Przez 24 godziny na stronie głównej serwisu każdy użytkownik witryny wśród rekomendowanych do obejrzenia filmów mógł znaleźć dwanaście wyselekcjonowanych przez członków Parkour Generations produkcji. Wybrane filmy skupiały się raczej na zaprezentowaniu metod treningu oraz samej społeczności, aniżeli efektownych ewolucji i ryzykownych skoków. Według estymacji brytyjskiej grupy, była to największa w historii internetowa ekspozycja dyscypliny⁴⁴.

⁴³ Angel Julie, *Ciné...*, op.cit., s. 76.

⁴⁴ *YouTube Parkour Takeover Day: UPDATE*, Parkour Generations, <http://www.parkourgenerations.com/news/youtube-parkour-takeover-day-update> [dostęp: 06.05.2013].

Obecnie pod hasłem „parkour” można znaleźć około 4,7 miliona produkcji, z których najpopularniejsze osiągają oglądalność rzędu kilkudziesięciu milionów wyświetleń⁴⁵.

2.3.7 Obecna sytuacja

Dwanaście lat po premierze pierwszego filmu z cyklu *Yamakasi*, parkour jest dziś zjawiskiem, które na stałe wpisało się w krajobraz współczesnych miast. Większości ludzi nie dziwi już tak bardzo widok młodych osób pokonujących miejskie przeszkody. W Wielkiej Brytanii i Stanach Zjednoczonych sztuka przemieszczania się jest elementem zajęć wychowania fizycznego w szkołach, a w Rosji stanowi nawet część programu resocjalizacji młodocianych przestępców⁴⁶. Na całym świecie powstają specjalistyczne obiekty, zaprojektowane z myślą o potrzebach traceurów, wśród których warto wymienić Tempest Freerunning Academy w Los Angeles, LEAP Park w Londynie, Jiyo Park w Kopenhadze czy Streetmovement Park przy Gerlev Sports Academy. Parkourem interesują się również największe międzynarodowe korporacje, wykorzystując go do promocji swoich marek, ale również podejmując mniej lub bardziej udane próby stworzenia produktów dla traceurów (np. buty K-Swiss Ariake). Postępująca formalizacja dyscypliny zaś sprawia, że powstaje coraz więcej szkółek, w których certyfikowani trenerzy prowadzą zajęcia dla początkujących, czyniąc z parkouru swoje źródło utrzymania.

2.4 Parkour w Polsce

Poprzednie podrozdziały poświęcone były przedstawieniu wydarzeń, organizacji i instytucji, które ocenie autora w istotny sposób przyczyniły się do rozprzestrzenienia się parkouru na świecie. W tym podrozdziale podjęto próbę zrekonstruowania procesu rozwijania się dyscypliny w Polsce. Aby tego dokonać, posłużono się zebranych na potrzeby tej pracy wypowiedziami traceurów, którzy byli bezpośrednimi świadkami i uczestnikami „narodzin” parkouru w kraju nad Wisłą, a także źródłami internetowymi. Korzystano głównie z archiwum wortalu Overground.com.pl, stanowiącego obecnie

⁴⁵ Wyniki w wyszukiwaniu filmów pod hasłem *parkour*, YouTube, http://www.youtube.com/results?search_query=parkour&search_type=videos&search_sort=video_view_count [dostęp: 06.05.2013].

⁴⁶ Stachowiak Filip, *Parkour w zakładzie dla małoletnich*, Overground, <http://www.overground.com.pl/index.php?co=news&id=1106> [dostęp: 06.05.2013].

jedyną dostępną kronikę najważniejszych wydarzeń mających wpływ na kształtowanie polskiej sceny parkour.

Parkour do Polski dotarł stosunkowo późno. W przeciwieństwie do wielu innych krajów, tutaj premiera filmu *Yamakasi...* nie miała bezpośredniego przełożenia na popularyzację dyscypliny. Pierwsze wzmianki na jej temat na polskich forach internetowych zaczęły pojawiać się dopiero w okolicach 2003-2004 roku. Wtedy również w polskich miastach, w szczególności w Warszawie, Łodzi i Kaliszu, zaczęły powstawać pierwsze grupy zrzeszające traceurów. Wkrótce, wraz z powstaniem for leparkour.pl oraz le.parkour.pl, a także rozwojem portali społecznościowych takich jak grono.net, w Polsce nastąpił prawdziwy *boom* na uprawianie parkouru. Według Kamila Dołowskiego, pełniącego funkcję dyrektora projektu w Stowarzyszeniu Parkour United, w owym czasie na wspólnych treningach na warszawskim Ursynowie pojawiało się nawet 130 osób. Od marca 2006 roku centrum polskiego parkouru w Internecie był wortal Overground.com.pl, na którym przez sześć lat pojawiały się doniesienia z całego świata o wydarzeniach dotyczących dyscypliny.

Bardzo istotną rolę w integracji polskiej sceny parkour odegrały odbywające się cyklicznie zloty. Pierwszym i najważniejszym tego typu wydarzeniem jest odbywający się we Wrocławiu od 2005 roku Ogólnopolski Złot Parkour, w którym uczestniczą traceurzy z różnych części Polski, a także goście specjalni. Inną tego rodzaju imprezą jest Północnopolski Złot Parkour organizowany od 2008 roku w Trójmieście, który z powodu licznych uczestników z zagranicy w roku 2013 przemianowany został na Międzynarodowy Festiwal Parkour. Tego rodzaju wydarzenia, a także zloty odbywające się na mniejszą skalę, stanowią forum wymiany doświadczeń, a także miejsce nawiązywania więzi pomiędzy traceurami z różnych części kraju. Są to również okazje do zaprezentowania parkouru szerszej publiczności, między innymi z powodu zainteresowania mediów.

Parkour w Polsce przeszedł drogę ewolucji od całkowicie niszowej aktywności uprawianej przez niewielkie grono osób, przez nastanie ogólnonarodowej mody na jego trenowanie, do obecnej sytuacji, kiedy traceurzy zrzeszają się w oficjalne stowarzyszenia, kluby sportowe i inne formy organizacji pozarządowych. Pierwsze próby stworzenia formalnej struktury nastąpiły już w 2005 roku, kiedy założona została Polish Parkour Association (PPA) zrzeszająca najbardziej w owym czasie doświadczonych traceurów z różnych części kraju, m.in. z Warszawy, Sosnowca i Jastrzębia-Zdroju. Organizacja ta jednak szybko zakończyła swoją działalność na rzecz projektu PAWA

(Parkour World Association) – ogólnoświatowej organizacji współtworzonej przez pewien czas przez Davida Belle'a, której głównym celem było rozpowszechnianie wiedzy na temat parkouru i prawidłowych metod treningowych. Jej reprezentanci dotarli do Polski dzięki zorganizowanemu przez firmę Red Bull konkursowi filmowemu *Red Bull City Rage*, którego zwycięzcy zostali mianowani polskimi przedstawicielami PAWA⁴⁷. Wkrótce jednak i ten projekt upadł, głównie z powodu braku spójnej strategii i poparcia ze strony traceurów. Po tym wydarzeniu próby utworzenia ogólnokrajowej struktury zostały zawieszona, a lokalni działacze skupili się na działalności w swojej okolicy.

Pierwszym stowarzyszeniem było zarejestrowane w sierpniu 2006 roku Parkour Bielsko-Biała, które przetarło szlaki na drodze ku formalizacji dyscypliny w Polsce. Obecnie⁴⁸ na terenie Polski działa osiem stowarzyszeń i klubów sportowych posiadających osobowość prawną:

- Parkour United z siedzibą w Warszawie (187 członków),
- KS Movement z siedzibą w Gdańsku (64 członków),
- KS Parkour Wrocław z siedzibą we Wrocławiu (33 członków),
- KS Flow Motion z siedzibą w Poznaniu (31 członków),
- Parkour Białystok z siedzibą w Białymstoku (25 członków),
- Parkour Wschód z siedzibą w Siedlcach (20 członków),
- Krakowski Parkour z siedzibą w Krakowie (15 członków),
- Parkour Bielsko-Biała z siedzibą w Bielsku-Białej.

Spośród nich najprężniej rozwijają się dwa pierwsze, które prowadzą regularne zajęcia na halach gimnastycznych i posiadają własny sprzęt umożliwiający przeprowadzanie bezpiecznych treningów dla początkujących, a także biorą udział w przedsięwzięciach komercyjnych. Stowarzyszenie Parkour Wschód natomiast wyszło z inicjatywą stworzenia pierwszego oficjalnego kursu instruktorskiego, którego pierwsza edycja jest zaplanowana na październik 2013 roku⁴⁹. Obecnie przedstawiciele większości stowarzyszeń zrzeszeni są również w powstałej w 2011 roku nieformalnej organizacji Parkour Poland, której głównym celem jest obecnie stworzenie ogólnopolskiej federacji parkour.

⁴⁷ Stachowiak Filip, *Polska PAWA!*, Overground 2006, <http://www.overground.com.pl/?co=news&id=144> [dostęp: 18.06.2013].

⁴⁸ Stan na 18.06.2013.

⁴⁹ *Kurs Parkour*, AWF Biela Podlaska, <http://www.awf-bp.edu.pl/parkour.html> [dostęp: 18.06.2013].

3 Badanie wizerunku parkouru

3.1 Wstęp

W poprzednim rozdziale wykazałem, iż parkour znajduje się w Polsce w fazie intensywnego rozwoju i związanej z nim formalizacji. Wszystkie organizacje, stowarzyszenia i kluby sportowe, a wkrótce również federacja, dążą do tego, by popularyzować dyscyplinę wśród Polaków i szerzyć jej pozytywny wizerunek, organizując otwarte warsztaty, uczestnicząc w pokazach, udzielając się w mediach. Dotychczas jednak nikt nie zbadał, jak postronni ludzie odbierają parkour i co wpływa na taki, a nie inny jego obraz. Nie istnieją również badania, pozwalające określić, w jaki sposób dyscyplina jest postrzegana przez samych traceurów. Odpowiedzi na te pytania dostarczyć może analiza przeprowadzonych na potrzeby tej pracy badań ankietowych.

Głównym celem badania jest rekonstrukcja ogólnego wizerunku parkouru wśród ankietowanych. Wśród celów szczegółowych wyróżnić można:

- rekonstrukcję i porównanie wizerunku wewnętrznego (wśród trenujących) i zewnętrznego (wśród nietrenujących) dyscypliny;
- zbadanie wizerunku osób trenujących wśród osób nietrenujących;
- określenie czynników wpływających na obraz parkouru wśród badanych;
- zbadanie stanu wiedzy badanych na temat parkouru;
- stworzenie definicji kognitywnej pojęcia *parkour*.

Wyniki badania będą mogły również posłużyć w przyszłości do analizy porównawczej. Wydaje się to mieć szczególnie istotne znaczenie zwłaszcza w obliczu rychłego powstania Polskiej Federacji Parkour i Freerun, której celem statutowym jest między innymi kreowanie i podtrzymywanie pozytywnego wizerunku parkouru i freerunu, a także osób uprawiających te dyscypliny.

Pierwsza ogólna hipoteza badania zakłada, że wizerunek parkouru jest pozytywny. Założono również, że wizerunek parkouru wśród trenujących odbiega od jego obrazu wśród nietrenujących, a także, iż wizerunek samych traceurów różni się w obu grupach. Kolejna hipoteza mówi o tym, że głównym czynnikiem wpływającym na wizerunek parkouru jest jego obecność w mediach i popkulturze. Zakładam także, iż stan wiedzy na temat parkouru jest znacznie wyższy wśród osób trenujących.

3.2 Sprecyzowanie pojęć

W zależności od opracowania wizerunek rozumiany jest w różny sposób. Wśród wielu prób zdefiniowania tego pojęcia, można jednak zauważyć pewien schemat, zamykający się w twierdzeniu, iż jest on „wynikiem pojedynczych, bądź powtarzających się postrzeżeń pojedynczego uczestnika procesu komunikacji, znajdujących się w jego umyśle⁵⁰.” Wizerunek może odnosić się do produktu, usługi, marki, przedsiębiorstwa, branży, osoby, czy dyscypliny sportu. Składa się na niego wiele czynników, z których wyodrębnić można wiedzę na temat obiektu, dotychczasowe doświadczenia z nim związane, skojarzenia, wrażenia i emocje, które wywołuje. Na potrzeby tej pracy spośród wielu koncepcji wybrano definicję zaproponowaną przez Michaela Fleischera, która brzmi: „Wizerunek jest tym, co ludzie o organizacji na zewnątrz sądzą (kimkolwiek owi 'ludzie' by byli)⁵¹.” Mimo iż odnosi się ona do „organizacji”, jej ogólny sens pozostaje zachowany, jeśli odniesiemy ją do którejkolwiek z wymienionych powyżej kategorii, w tym dyscypliny sportu lub aktywności fizycznej, jaką jest parkour.

Jako że jedno z pytań analizowane będzie zgodnie z kognitywistyczną metodologią profilowania, niezbędne jest wyjaśnienie tego pojęcia oraz nadrzędnej mu kategorii językowego obrazu świata. Jerzy Bartmiński definiuje ten ostatni jako „zawartą w języku, różnie zwerbalizowaną interpretacją rzeczywistości dającą się ująć w postaci zespołu sądów o świecie⁵²”. Profilowanie natomiast, oraz wynikający zeń profil obrazu przedmiotu, to według Bartmińskiego „taka właściwość utrwalonego jego wyobrażenia (stereotypu), która polega z jednej strony na swoistym doborze i ustrukturyzowaniu aspektów, w jakich ujmowany jest przedmiot, z drugiej zaś – zależy od typu odnoszących się do tych aspektów konkretnych charakterystyk jakościowych⁵³”. Profilowanie obejmuje zatem wstępną kategoryzację przedmiotu, dobór aspektów opowiadających dokonanej kategoryzacji oraz dopasowanie cech jakościowych przedmiotu w ramach przyjętych aspektów⁵⁴.

⁵⁰ Grech Michał, *Badanie wizerunku: ludzie, marki branże*, Łódź 2012.

⁵¹ Fleischer Michael, *Communication design*, Łódź 2010.

⁵² Bartmiński Jerzy, *Językowe podstawy obrazu świata*, Lublin 2012.

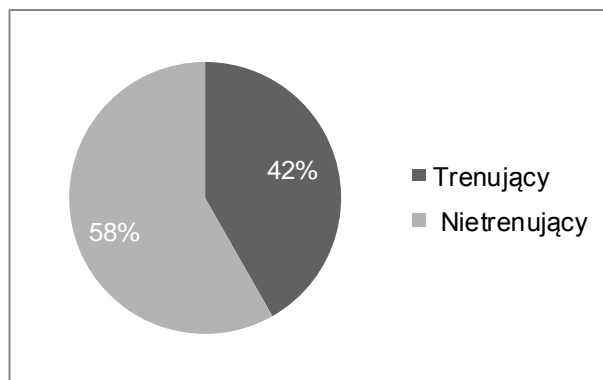
⁵³ *Ibidem*.

⁵⁴ *Ibidem*.

3.3 Sposób przeprowadzenia badania

W celu empirycznego zbadania wizerunku parkouru zastosowano metodę badań ankietowych. Pozwala ona na uzyskanie w miarę stałych, powtarzalnych odpowiedzi od wybranych respondentów na zadane, uznane za adekwatne pytania⁵⁵. Metoda ta pozwala również ankietowanym zachować anonimowość, dzięki czemu mogą w sposób nieskrępowany udzielać spontanicznych odpowiedzi. Jest to także najbardziej powszechny, najłatwiejszy i najszybszy sposób na poznanie opinii i wiedzy respondentów na wskazany temat.

Wszyscy respondenci zostali podzieleni na dwie grupy: trenujących oraz nietrenujących. Podział ten pozwala na zrealizowanie celów badania, w szczególności porównanie wizerunku parkouru w obu grupach. Identyczna pod względem treści pytań ankieta była dystrybuowana w dwóch wersjach: cyfrowej, stworzonej za pomocą narzędzi oferowanych przez usługę mySurveyLab, oraz drukowanej. Wersja cyfrowa została umieszczona w Internecie na portalu Facebook w grupie *Parkour Poland* i była przeznaczona dla osób trenujących. Osoby nietrenujące otrzymały w większości wersję drukowaną w celu zminimalizowania możliwości ściągania odpowiedzi z Internetu. W rezultacie uzyskano 170 odpowiedzi: 71 od osób trenujących i 99 od nietrenujących.

Wykres 1: Odsetek trenujących i nietrenujących.

Grupa nietrenujących składa się głównie ze studentów Uniwersytetu Wrocławskiego oraz Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, dobranych w sposób losowy. Wynika to z założenia, że jako ludzie młodzi prawdopodobnie zetknęli się w swoim życiu z parkourem i mają na jego temat pewną wiedzę, a jedynie w takim przypadku możliwe jest dokonanie rekonstrukcji tego, co o nim sądzą.

⁵⁵ Grech M., *Badanie...*, op. cit.

3.4 Budowa ankiet

Ankiety składały się z dwóch części: kwestionariusza oraz metryczki (zob. Aneks). Kwestionariusz zawierał 12 pytań, w tym 9 otwartych, 2 półotwarte i jedno zamknięte wielokrotnego wyboru. Właściwą część badań poprzedzono pretestem, który nie wykazał błędów w kwestionariuszu. Każda ankietę zawierała tytuł, wstęp, część właściwą z kwestionariuszem i metryczką oraz podziękowanie.

3.4.1 Pytania otwarte

1. Co to jest parkour?

To najbardziej ogólne pytanie, zadane na samym początku ankiety, pozwala na uzyskanie osobistej opinii respondenta o przedmiocie badań i ustalić, do jakiej kategorii jest on w świadomości respondenta przyporządkowany oraz jakie atrybuty tej kategorii towarzyszą.

2. Jaki jest parkour? Podaj kilka cech.

7. Do jakich dyscyplin parkour jest podobny?

8. Dlaczego ludzie uprawiają parkour? Podaj kilka przyczyn.

9. Jaki jest człowiek, który uprawia parkour? Podaj kilka cech takiej osoby.

12. Jak wyobrażasz sobie przyszłość parkouru?

Tych pięć pytań otwartych miało dostarczyć danych jakościowych dotyczących kolejno: cech przypisywanych przedmiotowi badań, dyscyplin postrzeganych jako do niego podobne, motywacji oraz charakterystyk osoby uprawiającej parkour oraz wyobrażeń na temat przyszłości dyscypliny.

3. Gdzie Twoim zdaniem powstał parkour?

4. Kiedy Twoim zdaniem powstał parkour?

Te dwa pytania miały na celu weryfikację podstawowej wiedzy na temat przedmiotu badań.

6. Czy parkour wyróżnia się od innych dyscyplin? Jeśli tak, czym?

Pytanie miało na celu ustalenie, czy respondenci zauważają unikalne dla przedmiotu badań cechy, które wyróżniają go na tle innych.

3.4.2 Pytania półotwarte

10. Czy znasz nazwiska znanych osób uprawiających parkour?

a) Tak. Jakie?

b) Nie.

To pytanie miało na celu zweryfikowanie, czy respondenci asocjują przedmiot badań z konkretną osobą.

11. Czy chciałbyś/chciałabyś trenować parkour?

- a) Tak. Dlaczego?
- b) Nie. Dlaczego?
- c) Już trenuję. Dlaczego?
- d) Nie wiem.

To pytanie spełniało jednocześnie trzy funkcje. Po pierwsze, stanowiło filtr, pozwalający oddzielić osoby trenujące od nietrenujących, co było kluczowe dla zrealizowania celów badania. Po drugie, umożliwiło sprawdzenie, czy parkour jest dla nietrenujących na tyle interesujący i atrakcyjny, że sami byliby skłonni rozpocząć treningi. Po trzecie, pozwoliło na poznanie przyczyn tej atrakcyjności (bądź nie) oraz motywacji, którymi kierują się trenujący.

3.4.3 Pytanie zamknięte

5. Skąd dowiedziałeś/aś się o parkourze? (Zaznacz właściwe odpowiedzi)

☐ znajomi/rodzina	☐ strony internetowe
☐ filmy	☐ prasa
☐ teledyski	☐ telewizja
☐ reklamy	☐ radio
☐ gry	☐ widziałem/am na żywo

To pytanie umożliwiło poznanie źródeł wiedzy lub, bardziej ogólnie mówiąc, miejsc styczności respondentów z przedmiotem badania. Zastosowanie zamkniętej listy ogólnych kategorii jest w tym przypadku uzasadnione faktem, że dla zrealizowania celów badania, bardziej szczegółowa lista nie byłaby znacząca.

3.5 Sposób analizy wyników

Zebrane odpowiedzi zostały przeniesione do programu Microsoft Excel 2010, gdzie dokonano ich analizy jakościowej, a następnie kategoryzacji. Ustalenie kategorii polegało na zliczeniu częstości występowania danych sformułowań oraz odpowiadających im wyrażen synonimicznych w odpowiedziach respondentów, a następnie przyporządkowaniu do nich odpowiedniej kategorii, w której owe sformułowania i wyrażenia się zawierają. Procedura ta została zastosowana do większości pytań. Tak przygotowany arkusz kalkulacyjny został następnie otwarty w programie IBM SPSS Statistics 20, za pomocą którego podliczono częstości występowania danych kategorii w poszczególnych pytaniach. Uzyskane wyniki stały się podstawą dla przeprowadzenia

analizy ilościowej. Dane zostały przedstawione w formie zbiorczych opracowań statystycznych w tabelach i na wykresach. Dokonano również zestawień odpowiedzi dla grup trenujących i nietrenujących respondentów w celu zaobserwowania ewentualnych podobieństw i różnic w postrzeganiu przedmiotu badań. W tabelach **pogrubioną czcionką** zaznaczono elementy statystycznie znaczące dla danego zbioru odpowiedzi. Minimalny próg, stanowiący o uznaniu danego elementu za statystycznie znaczący ustalono każdorazowo na podstawie obliczenia sumy odchylenia standardowego (σ) oraz średniej arytmetycznej częstości występowania kategorii (x_{sr}), zostawiając jednak pewien margines do własnej interpretacji. Do wykonania obliczeń skorzystano z formuł zawartych w programie Microsoft Excel 2010.

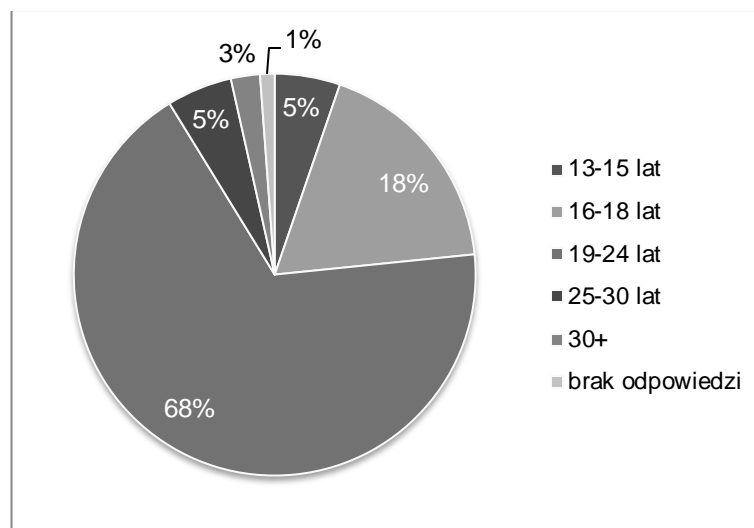
Powyższa metoda została zastosowana do niemal wszystkich pytań otwartych i półotwartych. Wyjątkiem jest pytanie pierwsze, które postanowiono przeanalizować odrębnym sposobem. W odróżnieniu od pozostałych, na podstawie odpowiedzi respondentów wykonano tu profil kognitywny pojęcia *parkour* zgodnie z metodologią analizy językoznawczo-kognitywistycznej. Z podanych przez respondentów definicji parkouru wyodrębniono kilka najczęściej występujących kategorii nadrzędnych, do których następnie dopasowano odpowiadające im aspekty (np. aspekt miejsca uprawiania). Na koniec owym aspektom nadano powtarzające się w odpowiedziach charakterystyki jakościowe.

3.6 Analiza danych

Analizę zebranych danych rozpocznę od statystycznego scharakteryzowania zbadanej grupy. Następnie przejdę do analizy ilościowej odpowiedzi na poszczególne pytania, rozpoczynając od drugiego, a kończąc na pierwszym.

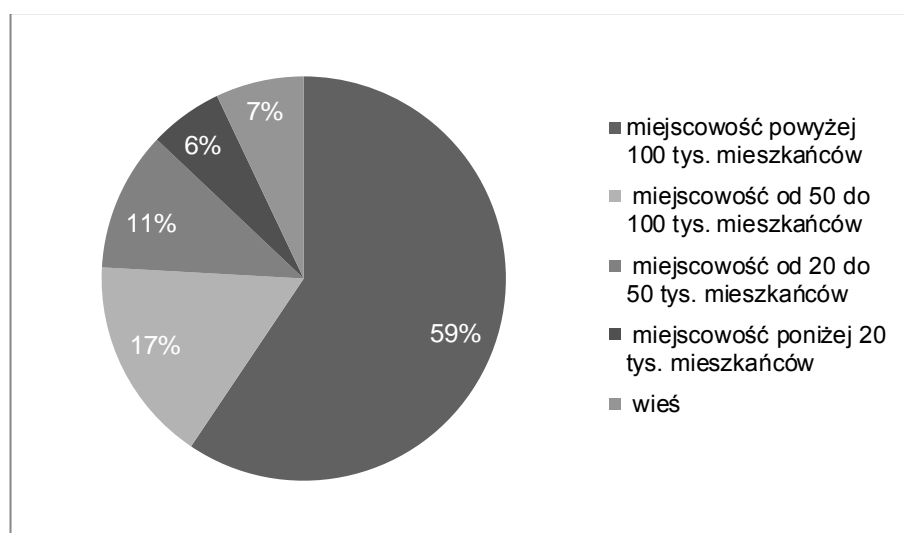
3.6.1 Charakterystyka zbadanej grupy

W badaniu wzięło udział 170 osób: 72 kobiety (w tym 71 nietrenujących i zaledwie 1 trenująca) i 98 mężczyzn (70 trenujących i 28 nietrenujących). Struktura wiekowa grupy została przedstawiona na Wykresie 2.

Wykres 2: Struktura wieku respondentów.

Zdecydowanie dominującą grupą są osoby w wieku 16-24 lata, które stanowią 86% całej populacji. Dużo mniejszą liczebność mają osoby w wieku 13-15 lat (5%) oraz 25-30 lat (5%). Respondenci starsi, niż 30 lat stanowią zaledwie 3% populacji. Dwie osoby (~1%) odmówiły podania swojego wieku.

Wykres 3: Miejsce zamieszkania respondentów.

Większość respondentów (59%) mieszka w dużych miastach. Średniej wielkości miejscowości zamieszkuje łącznie 28% przebadanych osób, natomiast w małych miastach i na wsi mieszka 13% ankietowanych.

3.6.2 Analiza właściwa

Pytanie 2. Jaki jest parkour? Podaj kilka cech.

Nietreningujący (N=99)				Treningujący (N=71)			
Kategoria	Liczebność	% odp.	% N	Kategoria	Liczebność	% odp.	% N
niebezpieczny	60	21%	61%	ciekawny	28	11%	39%
dynamiczny	48	17%	48%	rozwijający	23	9%	32%
wymagający	41	14%	41%	niebezpieczny	22	8%	31%
efektowny	28	10%	28%	wymagający	22	8%	31%
ciekawny	26	9%	26%	użyteczny	20	8%	28%
swobodny	6	2%	6%	dynamiczny	15	6%	21%
ekscytujący	6	2%	6%	efektowny	15	6%	21%
miejski	6	2%	6%	kreatywny	11	4%	15%
użyteczny	5	2%	5%	integrujący	10	4%	14%
kreatywny	5	2%	5%	swobodny	9	3%	13%
spontaniczny	5	2%	5%	ekscytujący	7	3%	10%
ewoluujący	4	1%	4%	piękny	7	3%	10%
nowy	4	1%	4%	uniwersalny	6	2%	8%
imponujący	4	1%	4%	motywujący	6	2%	8%
rozwijający	3	1%	3%	wszehstronny	5	2%	7%
niszowy	3	1%	3%	odstresowujący	5	2%	7%
przyjemny	2	1%	2%	tani	4	2%	6%
indywidualny	0	0%	0%	spontaniczny	3	1%	4%
integrujący	0	0%	0%	przyjemny	3	1%	4%
piękny	0	0%	0%	indywidualny	3	1%	4%
uniwersalny	0	0%	0%	bezpieczny	3	1%	4%
motywujący	0	0%	0%	ewoluujący	2	1%	3%
wszehstronny	0	0%	0%	niszowy	0	0%	0%
odstresowujący	0	0%	0%	miejski	0	0%	0%
tani	0	0%	0%	nowy	0	0%	0%
bezpieczny	0	0%	0%	imponujący	0	0%	0%
inne	28	10%	28%	inne	26	10%	37%
brak odpowiedzi	1	0%	1%	brak odpowiedzi	5	2%	7%
ogółem	285	100%	288%	ogółem	260	100%	366%
$\sigma + x_{\text{śr}}$	33			$\sigma + x_{\text{śr}}$	19		

Tabela 1: Zestawienie skategoryzowanych odpowiedzi na pyt. „Jaki jest parkour? Podaj kilka cech.”

Większość (61%) osób nietreningujących uznało parkour za „niebezpieczny”. Ta odpowiedź była również jedną z najczęściej podawanych przez treningujących. Obie grupy zwróciły również uwagę na „dynamiczność” dyscypliny, choć treningujący w znacznie

mniej w stopniu. Dwóch na pięciu nietrenujących i co trzeci trenujący uznał, że parkour jest „wymagający”. Wśród trenujących najczęściej występującą kategorią jest „ciekawym”. Cechę tę podaje również co czwarty nietrenujący. Wspólnie występującą wartością jest także „efektywność” podana przez niemal co trzecią osobę nietrenującą i jedną piątą trenujących. Tych pięć cech powtarza się w tym zestawie dla obu grup. Wśród głównych różnic można wskazać, że co trzeci trenujący uznał parkour za „rozwijający”, podczas gdy wśród nietrenujących ta cecha pojawiła się zaledwie trzykrotnie. Inną cechą pominiętą przez nietrenujących, a ważną dla trenujących jest „użyteczność”.

Na podstawie powyższej analizy można wywnioskować, że ogólny wizerunek parkouru wśród nietrenujących nie odbiega znacząco od jego obrazu wśród trenujących. Obie grupy uznają go przede wszystkim za dyscyplinę niebezpieczną, dynamiczną, wymagającą, ciekawą i efektywną. Różne mogą być natomiast przyczyny takiego stanu rzeczy, można bowiem z dużą dozą prawdopodobieństwa założyć, iż trenujący postrzegają parkour przez pryzmat własnych doświadczeń, natomiast nietrenujący wyciągają wnioski głównie na podstawie obserwacji zjawiska z zewnątrz. W Tabeli 2. zestawiono najczęstsze odpowiedzi nietrenujących wraz z deklarowanymi przez nich w pyt. 5. źródłami wiedzy na temat parkouru. Do ogólnej kategorii „popkultura” zakwalifikowano następujące warianty odpowiedzi: filmy, gry, reklamy i teledyski. W kategorii „media” natomiast znalazły się: telewizja, prasa, radio oraz strony internetowe.

Jaki jest parkour? \ Skąd dowiedziałeś/aś się o parkourze?	widziałem/am na żywo	znajomi/rodzina	popkultura	media
niebezpieczny	36	52	88	57
wymagający	25	38	66	43
dynamiczny	21	34	73	51
ciekawym	18	38	61	43
efektywnym	15	25	38	28

Tabela 2: Zestawienie odpowiedzi grupy nietrenujących na pyt. 2. „Jaki jest parkour...” i pyt. 5. „Skąd dowiedziałeś/aś się o parkourze?”.

Jak wynika z Tabeli 2., respondenci, którzy uznawali parkour za „niebezpieczny”, najczęściej jako źródło swojej styczności z dyscypliną podawali popkulturę i media, prawie dwukrotnie rzadziej wskazując na bezpośredni kontakt z trenującymi. Podobne zależności, choć w mniejszym stopniu relewantne, można zaobserwować również w przypadku pozostałych odpowiedzi. Może to oznaczać, iż obraz prezentowany w mediach i

popkulturze ma największy wpływ na kształtowanie wizerunku parkouru wśród osób nietreningujących.

Tabela 1. dostarcza również interesujących danych na temat pewnych różnic w postrzeganiu parkouru pomiędzy obydwoma grupami. Parkour jako dyscyplinę „rozwijającą” i „użyteczną” określili w zasadzie prawie wyłącznie treningujący. Wynika to najprawdopodobniej z faktu, iż te dwie cechy dyscypliny mają bezpośredni wpływ na ich życie i zachowanie (mogą na przykład wykorzystać nabyte w trakcie treningu umiejętności, aby szybko przedostać się choćby na przystanek autobusowy). Osoby, które nigdy nie ćwiczyły parkouru nie dostrzegają, że trening jest rozwijający zarówno w sensie fizycznym, jak i mentalnym. Trudno im również zauważyć użyteczność dyscypliny, skoro nie miały okazji się o niej przekonać w praktyce.

Pytanie 3. Gdzie Twoim zdaniem powstał parkour?

Nietreningujący (N=99)			Treningujący (N=71)		
Kategoria	Liczebność	% odp. = %N	Kategoria	Liczebność	% odp. = %N
w e Francji	63	64%	w e Francji	51	72%
w USA	24	24%	w naturze	5	7%
w Wielkiej Brytanii	3	3%	istniał od zaw sze	3	4%
w naturze	0	0%	w USA	0	0%
istniał od zaw sze	0	0%	w Wielkiej Brytanii	0	0%
inne	7	7%	inne	11	15%
nie w iem	2	2%	nie w iem	0	0%
trudno pow iedzieć	0	0%	trudno pow iedzieć	1	1%
ogółem	99	100%	ogółem	71	100%

Tabela 3: Zestawienie skategoryzowanych odpowiedzi na pyt. „Gdzie Twoim zdaniem powstał parkour?”

Zdecydowana większość respondentów, zarówno treningujących (72%), jak i nietreningujących (64%) udzieliło na to pytanie prawidłowej odpowiedzi, czyli „we Francji”. Niemal co czwarty nietreningujący jednak uważa, że parkour wywodzi się ze Stanów Zjednoczonych. Niektórzy treningujący natomiast uznali, że dyscyplina ta pochodzi z natury i istniała od zawsze.

Podstawowy wniosek, jaki nasuwa się po przestudiowaniu odpowiedzi na to pytanie brzmi, że ogólny poziom wiedzy na temat miejsca powstania parkouru, zarówno wśród treningujących, jak i nietreningujących jest wysoki. W tej ostatniej grupie przedmiot badań kojarzony jest jednak również z USA, co może być związane z faktem, iż większość tak zwanych „sportów miejskich” (np. skateboarding) powstała właśnie w Stanach Zjed-

czonych. Ta hipoteza znajduje swoje potwierdzenie, gdy zestawione zostaną odpowiedzi na pytanie o dyscypliny podobne do parkour (zob. pyt. 7.) z odpowiedziami na pytanie o miejsce powstania (Tabela 4.).

Do jakich dyscyplin parkour jest podobny?	Gdzie Twoim zdaniem powstał parkour?		
	w USA (N=24)		
Kategoria	Liczebność	% odp.	%N
skateboarding	8	19%	33%
gimnastyka	5	12%	21%
akrobatyka	4	9%	17%
bieg przez płotki	3	7%	13%
bieganie	3	7%	13%
rolki	3	7%	13%
BMX	2	5%	8%
kalistenika	2	5%	8%
lekka atletyka	2	5%	8%
skoki	2	5%	8%
w spinaczka	2	5%	8%
sztuki w alki	1	2%	4%
taniec	1	2%	4%
inne	1	2%	4%
nie wiem	1	2%	4%
brak odpow iedzi	3	7%	13%
ogółem	43	100%	179%

Tabela 4: Zestawienie odpowiedzi na pyt. 3. „Gdzie...” i pyt. 7. „Do jakich dyscyplin parkour jest podobny?”

Jak widać, co trzeci respondent, który wskazał USA jako miejsce powstania parkouru, asocjuje go jednocześnie ze skateboardingiem.

Pytanie 4. Kiedy Twoim zdaniem powstał parkour?

Nietreningujący (N=99)			Treningujący (N=71)		
Kategoria	Liczebność	% odp. = %N	Kategoria	Liczebność	% odp. = %N
lata 90. XX w ieku	39	39%	lata 90. XX w ieku	24	34%
lata 80. XX w ieku	18	18%	daw no temu	17	24%
XX w iek	18	18%	lata 80. XX w ieku	9	13%
daw no temu	4	4%	lata 70. XX w ieku	5	7%
lata 70. XX w ieku	4	4%	lata 60. XX w ieku	5	7%
lata 60. XX w ieku	4	4%	XX w iek	3	4%
XXI w iek	3	3%	XXI w iek	3	4%
niedaw no	3	3%	niedaw no	2	3%
istniał od zaw sze	2	2%	istniał od zaw sze	1	1%
inne	2	2%	inne	2	3%
nie w iem	2	2%	nie w iem	0	0%
ogółem	99	100%	ogółem	71	100%

Tabela 5: Zestawienie skategoryzowanych odpowiedzi na pyt. „Kiedy Twoim zdaniem powstał parkour?”

Najczęściej padającą odpowiedzią wśród obu grup są „lata 90. XX wieku”, co, jeżeli weźmiemy pod uwagę moment powstania nazwy „parkour” (por. r. 2), jest zgodne ze stanem faktycznym. Niemal co czwarty treningujący jednak twierdzi, że parkour powstał „dawno temu”, czyli w niesprecyzowanej, odległej przeszłości. Wśród nietreningujących, co piąty respondent odpowiedział, że dyscyplina powstała w latach 80. XX wieku. Taka sama liczba osób podała mało precyzyjną odpowiedź „XX wiek”.

Z analizy odpowiedzi na pytanie 4. można wywnioskować, że respondenci generalnie prawidłowo umiejscawiają moment powstania parkouru w czasie. Wysoka liczebność odpowiedzi „dawno temu” wśród treningujących wskazuje natomiast na to, że doszukują się oni w swojej dyscyplinie głębszych korzeni i uważają, że „rodowód” parkouru jest dużo dłuższy, niż mogłoby się na pierwszy rzut oka wydawać. Może to wynikać z potrzeby nadania trenowanej przez siebie dyscyplinie dodatkowej wartości w postaci swego rodzaju historycznego dziedzictwa lub świadczą o tym, że traceurzy postrzegają parkour jako rozwinięcie naturalnych, pierwotnych umiejętności, które ludzie zatracili w procesie wszechogarniającego rozwoju infrastruktury i technologii ułatwiającej poruszanie się.

Pytanie 5. Skąd dowiedziałeś/aś się o parkourze?

Nietreningujący (N=99)				Treningujący (N=71)			
Kategoria	Liczebność	% odp.	%N	Kategoria	Liczebność	% odp.	%N
znajomi/rodzina	58	20%	59%	filmy	48	31%	68%
filmy	51	18%	52%	znajomi/rodzina	41	26%	58%
widziałem/am na żywo	41	14%	41%	strony internetowe	23	15%	32%
telewizja	37	13%	37%	widziałem/am na żywo	17	11%	24%
strony internetowe	35	12%	35%	telewizja	7	4%	10%
teledyski	26	9%	26%	prasa	7	4%	10%
reklamy	25	9%	25%	gry	6	4%	8%
gry	7	2%	7%	teledyski	3	2%	4%
prasa	5	2%	5%	reklamy	3	2%	4%
radio	1	0%	1%	radio	1	1%	1%
ogółem	286	100%	289%	ogółem	156	100%	220%

Tabela 6: Zestawienie odpowiedzi na pyt. „Skąd dowiedziałeś/aś się o parkourze?”

Zarówno treningujący, jak i nietreningujący za dwa główne źródła swojej styczności z parkourem podają znajomych i członków rodziny lub filmy. Wśród nietreningujących te warianty stanowią razem 38% wszystkich odpowiedzi, natomiast wśród treningujących ponad połowę (57%). Rozkład kolejnych odpowiedzi wśród nietreningujących jest dość równomierny. „Na żywo” parkour miało okazję zaobserwować 41% nietreningujących, a mniej więcej co trzeci widział go w telewizji bądź w Internecie. Czwarta część nietreningujących zauważyła traceurów w teledyskach i reklamach. Co trzeci treningujący o parkourze dowiedział się z Internetu, natomiast niemal jedna czwarta widziała uprawiające go osoby na żywo.

Powyższa analiza pozwala stwierdzić, że parkour rozprzestrzeniła się dwutorowo: z jednej strony respondenci często wskazują na bezpośredni kontakt z treningującymi jako źródło swojej styczności z dyscypliną, z drugiej natomiast podają media (tu: prasa, telewizja, radio i strony internetowe) i nośniki kultury popularnej (tu: filmy, gry, teledyski, reklamy), a także obserwację „na żywo”.

Interesujący może być fakt, że aż dwie trzecie treningujących wskazała filmy jako źródło swojej styczności z parkourem. Może to wskazywać na to, że kino wywiera na świadomość niektórych osób tak głęboki wpływ, że postanawiają same spróbować tego, co zobaczyły wcześniej na ekranie. Takie zjawisko można było zaobserwować w Wielkiej Brytanii po premierze wspomnianego dokumentu *Jump London* (por. r. 2.).

Pytanie 6. Czy parkour wyróżnia się od innych dyscyplin? Jeśli tak, czym?

Nietreningujący (N=99)				Treningujący (N=71)			
Kategoria	Liczebność	% odp.	%N	Kategoria	Liczebność	% odp.	%N
brakiem reguł	16	13%	16%	brakiem rywalizacji	24	21%	34%
brakiem specjalistycznego sprzętu	11	9%	11%	brakiem reguł	23	20%	32%
można go uprawiać w szędzie	9	7%	9%	brakiem specjalistycznego sprzętu	11	10%	15%
niczym szczególnym	8	7%	8%	można go uprawiać w szędzie	8	7%	11%
w widowiskowością	8	7%	8%	atmosferą	5	4%	7%
w wykorzystaniu przestrzeni miejskiej	8	7%	8%	niskimi kosztami	5	4%	7%
poziomem ryzyka	7	6%	7%	poczuciem w olności	5	4%	7%
nie jest sportem	6	5%	6%	poziomem ryzyka	4	4%	6%
brakiem rywalizacji	4	3%	4%	pomaga odblokować bariery psychiczne	3	3%	4%
poziomem trudności	4	3%	4%	poziomem trudności	3	3%	4%
kreatywnością	3	2%	3%	uniwersalnością	3	3%	4%
niskimi kosztami	3	2%	3%	w widowiskowością	3	3%	4%
niszowością	3	2%	3%	w szechstronnością	2	2%	3%
w szechstronnością	3	2%	3%	kreatywnością	1	1%	1%
uniwersalnością	1	1%	1%	w wykorzystaniu przestrzeni miejskiej	1	1%	1%
atmosferą	0	0%	0%	niczym szczególnym	0	0%	0%
poczuciem w olności	0	0%	0%	nie jest sportem	0	0%	0%
pomaga odblokować bariery psychiczne	0	0%	0%	niszowością	0	0%	0%
inne	21	17%	21%	inne	12	11%	17%
nie wiem	1	1%	1%	nie wiem	1	1%	1%
brak odpowiedzi	5	4%	5%	brak odpowiedzi	0	0%	0%
ogółem	121	100%	122%	ogółem	114	100%	161%
$\sigma + X_{\text{śr}}$	12			$\sigma + X_{\text{śr}}$	14		

Tabela 7: Zestawienie odpowiedzi na pyt. „Czy parkour wyróżnia się od innych dyscyplin? Jeśli tak, czym?”

Odpowiedzi na to pytanie charakteryzują się niewielkim poziomem rozproszenia, dlatego pod uwagę należy wziąć jedynie dwa najczęściej występujące warianty dla obu grup, co wynika z obliczenia sumy odchylenia standardowego i średniej arytmetycznej częstości odpowiedzi. Nietreningujący najczęściej wskazywali na „brak reguł” jako cechę wyróżniającą parkour od innych dyscyplin. Taką odpowiedź wskazał również co trzeci treningujący. Drugą najczęściej wskazywaną przez nietreningujących cechą jest „brak specjalistycznego sprzętu”, którą podał co dziesiąty respondent. Naczelną unikalną cechą parkouru według treningujących jest natomiast „brak rywalizacji”, który stanowi więcej niż jedną piątą wszystkich odpowiedzi.

Z powyższej analizy można wysnuć jednoznaczny wniosek ogólny, że według respondentów parkour posiada unikalne cechy, które wyróżniają go na tle innych dyscyplin, jedynie niewielka część nietreningujących (8%) bowiem nie doszukała się takich charakte-

rystyk. Te cechy to przede wszystkim brak reguł i specjalistycznego sprzętu, wynikający głównie z faktu niewielkiego stopnia sformalizowania dyscypliny, a także brak rywalizacji będący wprost skorelowany z głównymi ideami parkouru.

Pytanie 7. Do jakich dyscyplin parkour jest podobny?

Nietreningujący (N=99)				Treningujący (N=71)			
Kategoria	Liczebność	% odp.	%N	Kategoria	Liczebność	% odp.	%N
gimnastyka	27	15%	27%	akrobatyka	22	13%	31%
akrobatyka	26	14%	26%	freerunning	21	12%	30%
bieganie	21	11%	21%	gimnastyka	21	12%	30%
freerunning	12	6%	12%	bieganie	18	10%	25%
skateboarding	12	6%	12%	w spinaczka	12	7%	17%
skoki	12	6%	12%	skoki	10	6%	14%
bieg przez płotki	11	6%	11%	sztuki w alki	10	6%	14%
bieg z przeszkodami	11	6%	11%	taniec	9	5%	13%
lekka atletyka	7	4%	7%	kalistenika	8	5%	11%
w spinaczka	7	4%	7%	lekka atletyka	8	5%	11%
BMX	5	3%	5%	bieg przez płotki	5	3%	7%
kalistenika	4	2%	4%	bieg z przeszkodami	4	2%	6%
taniec	4	2%	4%	tricking	4	2%	6%
rolki	3	2%	3%	skateboarding	2	1%	3%
sporty ekstremalne	3	2%	3%	BMX	1	1%	1%
sztuki w alki	3	2%	3%	sporty ekstremalne	1	1%	1%
inne	10	5%	10%	inne	8	5%	11%
brak odpowiedzi	8	4%	8%	brak odpowiedzi	9	5%	13%
ogółem	186	100%	188%	ogółem	173	100%	244%
$\sigma + x_{sr}$	17			$\sigma + x_{sr}$	16		

Tabela 8: Zestawienie odpowiedzi na pyt. „Do jakich dyscyplin parkour jest podobny?”

Wśród najczęściej występujących odpowiedzi na to pytanie respondenci z obu grup wskazują na akrobatykę i gimnastykę, które, będąc dyscyplinami pokrewnymi, w sumie stanowią ponad jedną czwartą wszystkich odpowiedzi. W obu grupach powtarza się również „bieganie” wskazane przez jedną piątą nietreningujących oraz co czwartego treningującego. Treningujący do tych trzech wariantów dodają również freerunning, który w tej grupie stanowi 12% wszystkich odpowiedzi.

Według respondentów, parkour jest podobny głównie do akrobatyki i gimnastyki. To skojarzenie może być tłumaczone dwojako: po pierwsze, respondenci mogą zauważać w parkourze ruchy zaczerpnięte z akrobatyki, jak na przykład skok kuczny nazywany w nomenklaturze technik parkour *saut de chat* (fr. koci skok) lub *monkey vault* (ang. małpi przeskok); po drugie, może to być związane z faktem, iż do uprawiania tych trzech

dyscyplin potrzebny jest podobny, bardzo wysoki poziom sprawności fizycznej. Inne, równie prawdopodobne wyjaśnienie tego zjawiska może odnosić się do tego, że efektywne elementy akrobatyczne (np. salta) wykonywane przez traceurów w miejscach publicznych lub prezentowane w mediach na długo zapadają w pamięci i silnie wpływają na obserwujących je z zewnątrz nietreningujących. Wskazywane przez ankietowanych podobieństwo parkouru do biegania wynika najprawdopodobniej z tego, iż bieg jest jego integralną częścią, podobnie jak elementy akrobatyki. Zastanawiający może być fakt stosunkowo niewielkiego odsetka trenujących, którzy wskazali na freerunning jako dyscyplinę podobną do parkouru (zrobił to zaledwie co trzeci). Podczas gdy niski udział tego wariantu wśród nietreningujących może być wyjaśniony po prostu brakiem znajomości nazwy tej dyscypliny bądź niezdolnością odróżnienia jednej od drugiej, wydawać by się mogło, iż trenujący powinni częściej wskazywać na aktywność w większości pokrywającą się z parkourem i z niego się wywodzącą. Może to być jednak wyjaśnione przez fakt, iż obecnie wśród traceurów i freerunnerów trwa nierozwiązany dotychczas konflikt dotyczący różnic pomiędzy obiema dyscyplinami oraz wyższości jednej nad drugą, przez co osoby uprawiające parkour nie chcą utożsamiać go z freerunningiem.

Pytanie 8. Dlaczego ludzie uprawiają parkour?

Nietreningujący (N=99)				Treningujący (N=71)			
Kategoria	Liczebność	% odp.	%N	Kategoria	Liczebność	% odp.	%N
dla adrenaliny	44	18%	44%	dla rozwoju	35	14%	49%
dla sprawności	32	13%	32%	dla rozrywki	26	11%	37%
dla rozrywki	20	8%	20%	dla sprawności	25	10%	35%
z pasji	18	8%	18%	dla znajomych	25	10%	35%
aby zrobić w rażenie	12	5%	12%	z pasji	19	8%	27%
aby się wyróżnić	12	5%	12%	dla adrenaliny	12	5%	17%
dla rozwoju	11	5%	11%	aby przełamać swoje słabości	11	5%	15%
dla znajomych	11	5%	11%	aby się wyróżnić	11	5%	15%
aby przełamać swoje słabości	10	4%	10%	aby zrobić w rażenie	11	5%	15%
aby się sprawdzić	9	4%	9%	dla w olności	11	5%	15%
dla w olności	9	4%	9%	aby uciec od codzienności	7	3%	10%
aby spędzić w olny czas	7	3%	7%	dla szpanu	7	3%	10%
dla szpanu	6	3%	6%	aby spędzić w olny czas	6	2%	8%
aby uciec od codzienności	5	2%	5%	ze względu na niski koszt	5	2%	7%
z nudów	4	2%	4%	dla zdrowia	4	2%	6%
aby wrazić siebie	3	1%	3%	aby się sprawdzić	3	1%	4%
dla wyglądu	3	1%	3%	z nudów	3	1%	4%
z ciekawości	3	1%	3%	dla dzieł czyn	2	1%	3%
ze względu na niski koszt	3	1%	3%	z ciekawości	2	1%	3%
dla dzieł czyn	2	1%	2%	aby wrazić siebie	1	0%	1%
dla zdrowia	2	1%	2%	dla wyglądu	1	0%	1%
inne	13	5%	13%	inne	15	6%	21%
brak odpowiedzi	1	0%	1%	brak odpowiedzi	1	0%	1%
ogółem	240	100%	242%	ogółem	243	93%	320%
$\sigma + x_{sr}$	21			$\sigma + x_{sr}$	20		

Tabela 9: Zestawienie skategoryzowanych odpowiedzi na pyt. „Dlaczego ludzie uprawiają parkour?”

Nietreningujący wskazują adrenalinę jako główną motywację do uprawiania parkouru. Takiej odpowiedzi udzielił prawie co drugi respondent z tej grupy. Na drugim miejscu w znajduje się chęć (czy też potrzeba) podnoszenia sprawności fizycznej, na którą wskazała jedna trzecia nietreningujących. Około 20% respondentów w tej grupie uważa natomiast, że parkour uprawia się dla rozrywki oraz z pasji. Wśród treningujących zdecydowanie najczęściej wskazywaną motywacją do treningów jest rozwój, na który wskazał prawie co drugi traceur. Odpowiedzi „dla rozrywki”, „dla sprawności” oraz „dla znajo-

mych” powtarzają się z niemal identyczną częstotliwością, stanowiąc średnio po około 10% wszystkich odpowiedzi. Co czwarty trenujący uznał pasję jako ważną przyczynę uprawiania parkouru.

Tabela 9. wskazuje na istotną różnicę między tym, w jaki sposób traceurów postrzegają nietrenujący, a tym, jak traceurzy postrzegają sami siebie. Ta pierwsza grupa uznaje, że parkour uprawia się głównie dla adrenaliny, klasyfikując tym samym traceurów jako poszukiwaczy mocnych wrażeń (tzw. *thrill-seekers*), którzy świadomie podejmują ryzyko dla własnej przyjemności. W ich świadomości osoby uprawiające parkour narażają swoje zdrowie, doprowadzając do sytuacji stresowej, aby osiągnąć charakterystyczny dla wydzielania się epinefryny stan wzbudzenia. W przeciwieństwie do nietrenujących, traceurzy twierdzą, że główną motywacją do uprawiania parkouru jest chęć, potrzeba lub sama możliwość rozwoju. W słowie tym zawiera się nabywanie nowych umiejętności i rozwijanie swojej muskulatury, siły, zwinności czy cech motorycznych, ale również rozwój w sensie duchowym i psychicznym. Można stąd wnioskować, że dla traceurów parkour jest czymś znacznie ważniejszym i głębszym, niż sugerowane przez nietrenujących poszukiwanie adrenaliny. Z drugiej strony jednak, należy brać pod uwagę również możliwość, że trudne ewolucje, postrzegane z zewnątrz jako niebezpieczne, traceurom wykonującym je na co dzień spowszedniały do tego stopnia, że traktują je po prostu jako środek do celu, jakim jest ciągłe rozwijanie swojego ciała i umiejętności.

Analizując kolejne odpowiedzi, można dojść do kolejnego wniosku, tym razem dotyczącego podobieństw w postrzeganiu przyczyn i motywacji stojących za uprawianiem parkouru. Obie grupy uważają, że parkour można uprawiać dla rozwinięcia swojej sprawności, przyjemnie spędzając czas. Zarówno trenujący, jak i nietrenujący za ważną motywację podają również pasję.

Ważnym elementem treningu dostrzeganym przez traceurów, a niemal zupełnie pominiętym przez nietrenujących jest socjalizacyjna funkcja parkouru. Możliwość poznawania nowych ludzi, nawiązywania przyjaźni i spotkania się w gronie znajomych, a także poczucie przynależności do grupy jest dla trenujących jedną z najistotniejszych motywacji do treningu.

Pytanie 9. Jaki jest człowiek, który uprawia parkour?

Nietreningujący (N=99)				Treningujący (N=71)			
Kategoria	Liczebność	% odp.	%N	Kategoria	Liczebność	% odp.	%N
wysportowany	56	20%	57%	wysportowany	33	12%	46%
odważny	34	12%	34%	otwarty	26	9%	37%
wytrwały	25	9%	25%	silny	22	8%	31%
energiczny	19	7%	19%	wytrwały	21	8%	30%
silny	18	6%	18%	rozsądny	17	6%	24%
otwarty	13	5%	13%	kreatywny	15	5%	21%
niezależny	12	4%	12%	odważny	12	4%	17%
dynamiczny	11	4%	11%	pomocny	12	4%	17%
lubi ryzyko	11	4%	11%	wytrzymały	12	4%	17%
młody	9	3%	9%	niezależny	10	4%	14%
zdyscyplinowany	8	3%	8%	przyjazny	10	4%	14%
pewny siebie	5	2%	5%	pozytywny	9	3%	13%
wytrzymały	5	2%	5%	szalony	9	3%	13%
kreatywny	4	1%	4%	szczęśliwy	9	3%	13%
pozytywny	4	1%	4%	zdyscyplinowany	7	3%	10%
spontaniczny	4	1%	4%	dynamiczny	6	2%	8%
szalony	4	1%	4%	energiczny	5	2%	7%
wyluzowany	4	1%	4%	pewny siebie	5	2%	7%
inteligentny	3	1%	3%	inteligentny	4	1%	6%
interesujący	3	1%	3%	interesujący	3	1%	4%
z pasją	3	1%	3%	wyluzowany	2	1%	3%
pomocny	1	0%	1%	z pasją	2	1%	3%
rozsądny	1	0%	1%	młody	1	0%	1%
przyjazny	0	0%	0%	spontaniczny	1	0%	1%
szczęśliwy	0	0%	0%	lubi ryzyko	0	0%	0%
inne	18	6%	18%	inne	20	7%	28%
brak odpowiedzi	2	1%	2%	brak odpowiedzi	4	1%	6%
ogółem	277	100%	280%	ogółem	277	100%	390%
$\sigma+x_{\text{śr}}$	24			$\sigma+x_{\text{śr}}$	19		

Tabela 10: Zestawienie skategoryzowanych odpowiedzi na pyt. „Jaki jest człowiek, który uprawia parkour?”

Obie grupy najczęściej określały traceurów jako osoby wysportowane. Takiej odpowiedzi udzieliła ponad połowa nietreningujących oraz prawie co drugi treningujący. Co trzeci nietreningujący uważa, że typowy traceur jest odważny, a jedna czwarta wskazała ponadto na jego wytrwałość. Traceurzy sami siebie postrzegają jako osoby otwarte (37% respondentów), silne (31%), wytrwałe (30%) i rozsądne (24%).

Jak wynika z analizy odpowiedzi na to pytanie, wizerunek i tożsamość traceurów są raczej różne, choć można wskazać pewne podobieństwa. W odpowiedziach obu grup dominującą cechą jest „wysportowanie”, przy czym można przypuszczać, że dla nie-

trenujących odnosi się ono raczej do cech zewnętrznych, takich jak muskulatura, natomiast wśród trenujących używane jest w znaczeniu rzeczywistych umiejętności, takich jak szybkość i zwinność, które razem składają się na ten atrybut. Drugą cechą wspólną dla obu grup jest „wytrwałość”, co może wynikać z omawianego już faktu, iż parkour postrzegany jest jako dyscyplina wymagająca (w domyśle: czasu, poświęceń, cierpliwości itd. – por. pyt. 2.).

Warto zauważyć, że nietrenujący często dostrzegają w traceurach odwagę, podczas gdy traceurzy nie postrzegają samych siebie za odważnych. Po raz kolejny może to wynikać z tego, że ta druga grupa w swoim treningu nie widzi niczego szczególnie spektakularnego czy ryzykownego, natomiast zewnętrzni obserwatorzy uznają wykonywane przez traceurów ewolucje za niebezpieczne, a co za tym idzie – wymagające odwagi i przełamania lęku.

Interesujący jest dobór cech, które wyróżniają tożsamość traceurów na tle ich wizerunku. Wskazana przez 37% trenujących „otwartość” wiąże się najprawdopodobniej z omawianą w poprzednim pytaniu socjalizacyjną funkcją parkouru. Traceurzy uważają się za osoby chętne do poznawania nowych ludzi i mające łatwość w nawiązywaniu kontaktu z innymi. Tę „otwartość” można również rozumieć w sensie chęci przeżywania nowych doświadczeń, co z kolei wynika wprost z idei parkouru mówiącej o wytyczaniu nowych ścieżek i odmiennego patrzenia na świat. Traceurzy czują się również silniejsi od reszty społeczeństwa. W sensie fizycznym oznacza to po prostu wynikającą z długotrwałych, intensywnych treningów siłę mięśni, której poziom po pewnym czasie rzeczywiście w znacznym stopniu przewyższa przeciętny. Siłę można również interpretować w odniesieniu do sfery psychicznej. W tym kontekście można stwierdzić, że traceurzy uważają się za osoby potrafiące radzić sobie ze stresem, przełamywać lęki i pokonywać swoje ograniczenia.

Interesujący jest fakt, że tak wielu trenujących wskazało również na rozsądek jako cechę typowego traceura. Wynika to najprawdopodobniej z potrzeby usprawiedliwienia (zarówno przed samym sobą, jak i innymi) uprawiania niebezpiecznej dyscypliny (por. pyt. 2) i postawienia się w opozycji do wizerunku „poszukiwacza mocnych wrażeń”. Tą odpowiedzią trenujący zdają się mówić, że wiedzą, co robią i zdają sobie sprawę z ryzyka, dlatego nie chcą być postrzegani jako „łowcy adrenaliny”, a raczej jako pełnowartościowi sportowcy - profesjonaliści w swojej dziedzinie.

Pytanie 10. Czy znasz nazwiska znanych osób uprawiających parkour? Jeśli tak, jakie?

Nietreningujący (N=99)				Treningujący (N=71)			
Kategoria	Liczebność	% odp.	%N	Kategoria	Liczebność	% odp.	%N
Nie	66	59%	67%	Belle	47	30%	66%
Belle	16	14%	16%	llabaca	22	14%	31%
Stachowiak	16	14%	16%	Foucan	18	12%	25%
Foucan	5	5%	5%	Doyle	14	9%	20%
Doyle	1	1%	4%	Stachowiak	5	3%	7%
llabaca	1	1%	2%	Nie	3	2%	4%
inne	2	2%	1%	inne	44	28%	62%
brak odpowiedzi	4	4%	1%	brak odpowiedzi	2	1%	3%
ogółem	111	100%	112%	ogółem	155	100%	218%

Tabela 11: Zestawienie skategoryzowanych odpowiedzi na pyt. „Czy znasz nazwiska znanych osób uprawiających parkour? Jeśli tak, jakie?”

Zdecydowana większość nietreningujących nie potrafiła wskazać nazwiska osoby kojarzącej się im z uprawianiem parkouru. Jedynie 16% znało nazwisko twórcy dyscypliny, Davida Belle’a. Taka sama liczba osób wskazała nazwisko autora niniejszej pracy, co jednak nie będzie brane pod uwagę przy dalszej analizie, ponieważ wynika to z faktu, iż badanie przeprowadzono również wśród osób znających autora osobiście. W przeciwieństwie do nietreningujących, traceurzy wskazali bardzo wiele różnych nazwisk, spośród których najczęściej powtarzały się: Belle (66% respondentów), llabaca (31%) i Foucan (25%).

Pierwszy wniosek, jaki wynika z Tabeli 11. brzmi, iż osoby niezaangażowane w temat nie potrafią skojarzyć parkouru z żadną szczególną postacią. Jest to jednoznaczne z tym, że dyscyplina ta nie doczekała się jeszcze swojej ikony – charakterystycznego reprezentanta, który byłby w stanie własnym nazwiskiem rozpowszechnić parkour na świecie (takiego jak na przykład Tony Hawk w skateboardingu). W sumie jedynie co czwarty nietreningujący był w stanie wskazać jakiegokolwiek nazwisko.

Dla treningujących najbardziej charakterystyczną osobą związaną z parkourem jest jego twórca, David Belle. Na drugim miejscu znalazł się Daniel llabaca – niezwykle utalentowany brytyjski traceur i freerunner, który jest twórcą kilku skomplikowanych ewolucji freerunningowych i zasłynął swoimi nadzwyczajnymi umiejętnościami, a także inspirującymi filmami umieszczanymi w Internecie. Brał również udział we wspomnianym już programie *MTV’s Ultimate Parkour Challenge* i wielu innych produkcjach telewizyjnych. Trzeci na liście znalazł się Sébastien Foucan uznawany powszechnie za twórcę free-runningu.

Pytanie 11. Czy chciałbyś/chciałabyś uprawiać parkour?

Kategoria	Liczebność	%N	% nietreningujących
Już trenuję.	71	42%	0%
Nie.	60	35%	61%
Nie w iem.	22	13%	22%
Tak.	17	10%	17%
ogółem	170	100%	100%

Tabela 12: Zestawienie odpowiedzi na pyt. „Czy chciałbyś/chciałabyś uprawiać parkour?”

Większość osób nietreningujących (61%) nie chciałaby rozpocząć treningów parkouru. Jedynie 17% respondentów z tej grupy zadeklarowała chęć uprawiania tej dyscypliny. Pozostałe osoby nie potrafiły odpowiedzieć na to pytanie. Dużo ważniejsze w tym kontekście są jednak deklarowane przez respondentów przyczyny, którymi się kierowali, odpowiadając na to pytanie. Poniżej przedstawiono ich zbiorcze podsumowania.

Kategoria	Liczebność	% odp. = %N
z ciekawości	3	18%
dla kondycji	2	12%
dla rozwoju	2	12%
wspaniałe hobby	2	12%
aby uciec od kłopotów	1	6%
aby zrobić wrażenie	1	6%
dla satysfakcji	1	6%
dla wspomnień	1	6%
dla zabawy	1	6%
podoba mi się akrobatyka	1	6%
brak odpowiedzi	2	12%
ogółem	17	100%

Tabela 13: Zestawienie przyczyn podania odpowiedzi „Tak” na pyt. „Czy chciałbyś/chciałabyś uprawiać parkour?”

Przyczyny, dla których nietreningujący chcieliby uprawiać parkour, okazały się być bardzo zróżnicowane. Stosunkowo najwięcej osób (18%) poprzez trening chciałoby zaspokoić swoją ciekawość. Łącznie co czwarty respondent w tej grupie zaś miałby na celu poprawę kondycji i rozwój.

Kategoria	Liczebność	% odp.	%N
Ze względu na ryzyko kontuzji.	15	24%	25%
Nie nadaję się.	13	21%	22%
Trenuję innysport.	9	14%	15%
Nie interesuje mnie to.	5	8%	8%
Nie lubię sportu.	4	6%	7%
Ze względu na zdrowotnych.	3	5%	5%
Nie jestem wystarczająco sprawny/a.	3	5%	5%
Za późno.	2	3%	3%
Nie mój klimat.	2	3%	3%
Mam już co robić.	2	3%	3%
Jestem zbyt leniwy/a.	2	3%	3%
Mam większe ambicje.	1	2%	2%
brak odpowiedzi	2	3%	3%
ogółem	63	100%	105%
$\sigma + x_{sr}$	9		

Tabela 14: Zestawienie przyczyn podania odpowiedzi „Nie” na pyt. „Czy chciałbyś/chciałabyś uprawiać parkour?”.

Wśród osób, które nie chciałyby trenować parkouru, jedna czwarta wskazuje na obawę przed odniesieniem kontuzji jako główną przyczynę. Co piąty respondent w tej grupie uznał natomiast, że „nie nadaje się” do uprawiania tej dyscypliny. Dziewięciu respondentów (15%) trenuje już inny sport.

Nietrenujący po raz kolejny w tym badaniu najczęściej wskazują na ryzyko związane z uprawianiem parkouru. Obawa przed odniesieniem kontuzji skutecznie odstrasza ich od chęci rozpoczęcia treningów. Duża część respondentów oceniła sama siebie jako osoby nienadające się do uprawiania parkouru. Można z tego wywnioskować, że w ich mniemaniu do trenowania tej dyscypliny potrzebne są pewne specjalne cechy, których oni nie posiadają.

Kategoria	Liczebność	% odp.	%N
dla rozwoju	21	18%	30%
bo to moja pasja	19	17%	27%
nie wyobrażam sobie życia bez tego	13	11%	18%
bo to kocham	10	9%	14%
aby poznać nowych ludzi	8	7%	11%
dla uczucia w ołności	8	7%	11%
dla przyjemności	6	5%	8%
aby uciec od problemów	5	4%	7%
bo lubię	5	4%	7%
dla satysfakcji	5	4%	7%
dla atmosfery treningów	3	3%	4%
aby wyrazić siebie	2	2%	3%
z przyzwyczajenia	2	2%	3%
ze względu na brak rywalizacji	2	2%	3%
inne	5	4%	7%
ogółem	114	100%	161%
$\sigma + x_{sr}$	13		

Tabela 15: Zestawienie przyczyn podania odpowiedzi „Już trenuję” na pyt. „Czy chciałbyś/chciałabyś uprawiać parkour?”.

Podobnie jak w pytaniu 8., traceurzy jako główną przyczynę uprawiania parkouru przez samych siebie wskazują „rozwój”. Takiej odpowiedzi udzielił niemal co trzeci ankietowany w tej grupie. Podobna liczba trenujących (27%) odpowiedziała, że ich główną motywację jest pasja. Co piąty traceur trenuje, ponieważ nie wyobraża sobie bez tego swojego życia. Co siódmy natomiast zadeklarował, że żywi do parkouru jeszcze silniejsze uczucie – miłość.

Przy analizie odpowiedzi traceurów najbardziej uderzające jest używanie przez nich bardzo silnie nacechowanych emocjonalnie słów określających ich motywację. Napędza ich przede wszystkim chęć rozwoju i pasja, ale dla wielu parkour stał się integralną częścią życia – potrzebą, którą muszą zaspokoić poprzez wyjście na trening. Nie boją się również przyznać, że uprawiają parkour, ponieważ to kochają. Po raz kolejny okazuje się, że dla traceurów parkour jest czymś bardzo istotnym i mającym głęboki wpływ na ich życie i zachowanie.

Pytanie 12. Jak wyobrażasz sobie przyszłość parkouru?

Nietreningujący				Treningujący			
Kategoria	Liczebność	% odp.	%N	Kategoria	Liczebność	% odp.	%N
popularyzacja	32	28%	32%	obiekty treningowe	19	17%	27%
dalszy rozwój	26	23%	26%	dalszy rozwój	15	14%	21%
pozostanie niszowy	14	12%	14%	upow szechnienie	15	14%	21%
dyscyplina olimpijska	8	7%	8%	komercjalizacja	12	11%	17%
komercjalizacja	8	7%	8%	popularyzacja	10	9%	14%
zawody	8	7%	8%	formalizacja	9	8%	13%
upow szechnienie	7	6%	7%	element zajęć WF	6	5%	8%
obiekty treningowe	4	4%	4%	zawody	5	5%	7%
formalizacja	3	3%	3%	pozostanie niszowy	4	4%	6%
możliwość zarabiania	1	1%	1%	szkoły parkour	3	3%	4%
rozwój technologii	1	1%	1%	zatrącenie idei	3	3%	4%
więcej dzieł czyn	1	1%	1%	dyscyplina olimpijska	2	2%	3%
zaniknięcie	1	1%	1%	możliwość zarabiania	2	2%	3%
element zajęć WF	0	0%	0%	niezależność	2	2%	3%
mniejsza popularność	0	0%	0%	mniejsza popularność	1	1%	1%
niezależność	0	0%	0%	rozwój technologii	1	1%	1%
szkoły parkour	0	0%	0%	zaniknięcie	1	1%	1%
zatrącenie idei	0	0%	0%	więcej dzieł czyn	0	0%	0%
nie wiem	15	13%	15%	nie wiem	5	5%	7%
brak odpowiedzi	5	4%	5%	brak odpowiedzi	2	2%	3%
ogółem	134	118%	135%	ogółem	117	106%	165%
$\sigma + X_{\text{sr}}$	18			$\sigma + X_{\text{sr}}$	12		

Tabela 16: Zestawienie skategoryzowanych odpowiedzi na pyt. „Jak wyobrażasz sobie przyszłość parkouru?”.

Co trzeci nietreningujący jest zdania, iż parkour w przyszłości stanie się bardziej popularny. Jedną czwartą twierdzi, że dyscyplina będzie się dalej rozwijać, natomiast 14% uważa, że pozostanie niszowa. Więcej niż jedna czwarta treningujących oczekuje, że w przyszłości powstaną obiekty treningowe dedykowane do trenowania parkouru. Co piąty uważa podobnie jak nietreningujący, że dyscyplinę czeka dalszy rozwój. Taka sama liczba traceurów przewiduje, że parkour stanie się bardziej powszechny, a 17% twierdzi, że nieunikniona jest jego komercjalizacja.

Z powyższej analizy można wywnioskować, że zarówno obie grupy widzą przyszłość parkouru w raczej pozytywnym świetle. Jedynie niektórzy nietreningujący uważają, że dyscyplina nie ma większych szans na wejście do sportowego mainstreamu. Traceurzy widzą w parkourze aktywność, która stanie się powszechnie rozpoznawana i nabierze nieco bardziej formalnego charakteru. Ich zdaniem w przyszłości będą powstawać

specjalistyczne obiekty do uprawiania parkouru (tzw. *parkour parków*), a sama dyscyplina stanie się bardziej skomercjalizowana.

3.6.3 Profilowanie pojęcia *parkour*

Czym jest parkour? To, wydawałoby się, proste pytanie dotychczas nie doczekało się jednej, uniwersalnej odpowiedzi. Próby zdefiniowania tej aktywności, podejmowane wielokrotnie zarówno przez samych zaangażowanych, jak i dziennikarzy oraz teoretyków, zazwyczaj obejmują i skupiają się na zaledwie niewielkim fragmencie rzeczywistości. Temat prezentowany był już w różnych kontekstach: jako aktywność fizyczna, dyscyplina sportu, sztuka, ideologia, reinterpretacja przestrzeni czy forma re-negocjacji krajobrazu miejskiego. Jednoznacznej charakterystyki pojęcia nie doczekaliśmy się również od twórców dyscypliny. Wszystko to pozwala na pewną interpretacyjną dowolność, przez co nie jest przesadą stwierdzenie, że parkour ma dokładnie tyle definicji, ile jest osób, które o nim słyszały. Z tego względu w ramach niniejszej pracy podjęto próbę stworzenia, na podstawie definicji przytoczonych przez respondentów w odpowiedziach na pytanie pierwsze, kognitywnego profilu pojęcia *parkour*, na bazie którego zaproponowano dwie definicje kognitywne – po jednej dla obu grup ankietowanych.

Bartmiński twierdzi, że pytanie o definicję jest jednocześnie najprostszym i zarazem jednym z najważniejszych w ankietach językoznawczych⁵⁶. Według Grecha, ma ono na celu ustalenie tego, do jakiej grupy przyporządkowany jest przedmiot badań i jakie relacje łączą z nim badanych⁵⁷. Poniżej przedstawione zostały tabele, które pokazują częstości występowania danych kategorii nadrzędnych w odpowiedziach respondentów.

⁵⁶ Bartmiński J., *Językowe...*, op. cit., s. 156

⁵⁷ Grech M., *Badanie...*, op. cit.

Kategoria	Częstość	% odp.	%N
sport	48	33%	68%
pokonywanie przeszkód	24	16%	34%
skakanie	16	11%	23%
przemieszczanie się	14	10%	20%
sztuka przemieszczania się	12	8%	17%
poruszanie się	5	3%	7%
styl życia	5	3%	7%
akrobatyka	4	3%	6%
aktywność fizyczna	4	3%	6%
bieg	3	2%	4%
inne	11	8%	15%
ogółem	146	100%	206%

Tabela 17: Zestawienie kategorii nadrzędnych pojawiających się w odpowiedziach respondentów z grupy nietreningujących na pyt. „Co to jest parkour?”.

Jak wynika z przedstawionej tabeli, w świadomości nietreningujących parkour to przede wszystkim sport, pokonywanie przeszkód, skakanie i przemieszczanie się. Tym kategoriom nadrzędnym przyporządkowane były cechy pogrupowane w następujące aspekty:

- miejsce uprawiania: w przestrzeni miejskiej, w mieście – 36 osób (36%);
- sposób pokonywania przeszkód: szybkie, efektywne, jak najszybsze – 15 osób (15%);
- sposób przemieszczania się: z punktu A do punktu B – 9 osób (9%);
- cecha sportu: ekstremalny – 12 osób (12%).

Na tej podstawie definicja kognitywna pojęcia *parkour* dla osób nietreningujących przedstawia się następująco:

„Parkour to sport ekstremalny polegający na przemieszczaniu się z punktu A do punktu B i szybkim pokonywaniu przeszkód w przestrzeni miejskiej.”

Kategoria	Częstość	% odp.	%N
sztuka przemieszczania się	36	30%	51%
przemieszczanie się	16	13%	23%
sport	15	13%	21%
aktywność fizyczna	7	6%	10%
pokonywanie przeszkód	6	5%	8%
styl życia	6	5%	8%
pasja	3	3%	4%
poruszanie się	3	3%	4%
inne	27	23%	38%
ogółem	119	100%	168%

Tabela 18: Zestawienie kategorii nadrzędnych pojawiających się w odpowiedziach respondentów z grupy treningujących na pyt. „Co to jest parkour?”.

Wśród trenujących przeważa określanie parkouru jako „sztuki przemieszczania się”. Takiej odpowiedzi udzieliła ponad połowa ankietowanych. Tej kategorii przyporządkowane były cechy pogrupowane w następujące aspekty:

- sposób przemieszczania się: z punktu A do punktu B – 22 osoby (31%);
- sposób przemieszczania się: szybkie, efektywne – 20 osób (28%);
- miejsce uprawiania: w przestrzeni miejskiej – 11 osób (15%).

Na tej podstawie definicja kognitywna pojęcia *parkour* wśród osób trenujących brzmi: „Parkour to sztuka szybkiego i efektywnego przemieszczania się z punktu A do punktu B w przestrzeni miejskiej”.

Jak widać, obie definicje są do siebie podobne w sensie aspektów i przyporządkowanych im charakterystyk, różnią się jednak w podstawowej kwestii dotyczącej kategorii nadrzędnych. Osoby nietrenujące uważają parkour za sport ekstremalny, natomiast traceurzy postrzegają go jako sztukę przemieszczania się, a co za tym idzie – widzą samych siebie jako artystów, którzy tworzą pewne dzieła. Różnica ta wynika najprawdopodobniej zwyczajnie z odmiennych punktów widzenia. Określając swoją dyscyplinę jako „sztukę”, trenujący nadają jej (i sobie) dodatkową wartość, która jednak wydaje się być niezauważana przez osoby postronne, które traktują ją po prostu jako sport.

4 Zakończenie

Powyższa praca miała na celu omówienie i usystematyzowanie dostępnych informacji i faktów na temat historii parkouru. Opisana została jego geneza i sposób rozprzestrzenienia na świecie oraz główne wydarzenia, które wpłynęły na kierunki rozwoju dyscypliny. Nieco bardziej szczegółowo opisano rozwój parkouru w Polsce oraz obecną sytuację. Analiza taka nie była dotychczas dostępna w języku polskim.

Przeprowadzone badanie ankietowe pozwoliło na zrekonstruowanie wizerunku parkouru wśród osób trenujących i nietrenujących. Pierwszy ogólny wniosek, jaki nasuwa się po analizie jedenastu z dwunastu zadanych pytań brzmi, że aktualny wizerunek parkouru jest generalnie pozytywny, co stanowi potwierdzenie ogólnej hipotezy badania. Wynika to z faktu, że respondenci bardzo rzadko udzielali odpowiedzi o jednoznacznie negatywnym nacechowaniu. Parkour postrzegany jest przez ankietowanych jako dyscyplina niebezpieczna (co w tym przypadku jest stwierdzeniem stanu rzeczy, a nie negatywnym określeniem), ale przy tym ciekawa, dynamiczna, wymagająca i efektowna. Ponadto, osoby uprawiające parkour wskazały również na takie cechy, jak „rozwijający” i „użyteczny”. Wśród cech, które według respondentów wyróżniają parkour od innych dyscyplin, w obu grupach powtarzał się „brak reguł”. Trenujący wskazywali ponadto na „brak rywalizacji”, natomiast nietrenujący najczęściej zauważali „brak specjalistycznego sprzętu”. Obie grupy ankietowanych wskazały także na te same dyscypliny jako podobne do parkouru (akrobatyka, gimnastyka, bieganie) za wyjątkiem freerunningu, na który wskazywali głównie trenujący. Nieco odmienne są wyobrażenia obu grup na temat przyszłości parkouru. Część nietrenujących uważa, że dyscyplina pozostanie niszowa, natomiast większość trenujących spodziewa się jej upowszechnienia i komercjalizacji. Mimo to, większa część obu grup uważa, że parkour będzie się dalej rozwijał. Wynika stąd, że wizerunek dyscypliny wśród obu grup jest raczej podobny, co z kolei nakazuje stwierdzić, iż hipoteza o znacznej różnicy w postrzeganiu parkouru była błędna. Warto jednak zwrócić uwagę, że dla trenujących parkour ma głębsze znaczenie, przez co nadają mu wartości, które nie przychodzą na myśl osobom obserwującym zjawisko z zewnątrz.

Dzięki przeprowadzonej ankiecie sprawdzono i porównano stan podstawowej wiedzy na temat parkouru wśród trenujących i nietrenujących. Okazuje się, że obie grupy potrafią w większości prawidłowo określić moment (lata 90. XX wieku) i miejsce

powstania dyscypliny (Francja). Zdecydowana większość nietrenujących nie była jednak w stanie wskazać żadnego nazwiska kojarzącego się im z parkourem. Hipoteza mówiąca o tym, że wiedza o parkourze jest na znacznie wyższym poziomie wśród trenujących była zatem częściowo prawidłowa.

Badanie pozwoliło również na zrekonstruowanie wizerunku i tożsamości traceurów. W tym przypadku można wskazać na nieco więcej różnic, niż w przypadku postrzegania samej dyscypliny. Na konstrukt traceura wśród obu grup składają się takie cechy, jak „wysportowanie” i „wyrwałość”. Nietrenujący często wskazywali również na „odwagę”, traceurzy natomiast uważają samych siebie ponadto za „silnych”, „otwartych” i „rozsądnych”. Wśród motywacji do treningu, którymi kierują się traceurzy nietrenujący najczęściej podają „adrenalinę”, podczas gdy trenujący zwracają uwagę głównie na element „rozwoju”, a także socjalizacyjną funkcję parkouru. W obu grupach powtarzają się natomiast następujące przyczyny: „dla rozwoju”, „z pasji” i „dla sprawności”. Okazuje się więc, iż nietrenujący postrzegają traceurów jako „poszukiwaczy mocnych wrażeń”, podczas gdy trenujący uważają się za rozsądnych sportowców, zdających sobie sprawę z ryzyka uprawiania tej dyscypliny. Zgodnie z tym stwierdzeniem można uznać, że wizerunek i tożsamość traceurów są raczej różne, co stanowi potwierdzenie kolejnej hipotezy badawczej.

Analiza ankiety umożliwiła także sprawdzenie, jakie są źródła wiedzy lub styczności respondentów z parkourem, co z kolei może implikować, które z nich mają największy wpływ na kształtowanie wizerunku dyscypliny. Okazuje się, że najczęstszym źródłem poznania parkouru jest obserwacja zjawiska z zewnątrz: w mediach, popkulturze lub na żywo. Bezpośredni kontakt z traceurami zajmuje kolejne miejsce, lecz można stwierdzić, że również ma on duże znaczenie. Wynika stąd, że hipoteza mówiąca o tym, że głównym czynnikiem wpływającym na wizerunek parkouru jest jego obecność w mediach i popkulturze była błędna, gdyż dyscyplina rozprzestrzeniła się co najmniej dwutorowo.

Parkour, jako stosunkowo nowe zjawisko, cały czas się rozwija i pozostaje bardzo interesującym, bo dotychczas zbadanym jedynie powierzchownie, polem badawczym. Jest ciągle na nowo odkrywany przez kolejnych traceurów, rozpoczynających treningi i definiujących go na swój sposób, przez media, firmy i instytucje dostrzegające jego potencjał, a także przez postronne osoby, stykające się z nim w różnych momentach swojego życia. Obejmuje wiele różnych aspektów, dlatego można do niego podchodzić od różnych stron. Niezależnie od tego jednak, czy nazwiemy go sportem, sztu-

ką, rozrywką lub zabawą, niewątpliwie pozostaje ważnym elementem życia tysięcy ludzi na całym świecie.

Wykaz źródeł i opracowań

Bibliografia

Angel Julie, *Ciné Parkour: a cinematic and theoretical contribution to the understanding of the practice of parkour*, Screen Media Research Centre, Brunel University 2011.

Bartmiński Jerzy, *Językowe podstawy obrazu świata*, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2012.

Foucan Sébastien, *Freerunning – Find Your Way*, Michael O'Mara Publishing, Londyn 2008.

Fleischer Michael, *Communication design czyli projektowanie komunikacji*, Wydawnictwo Naukowe Primum Verbum, Łódź 2010.

Grech Michał (red.), *Badanie wizerunku: ludzie, marki branże*, Łódź 2012.

Lamb Mathew D., *Tracing the path of power through the fluidity of freedom: the art of parkour in challenging the relationship of architecture and the body and rethinking the discursive limits of the city*, Bowling Green State University, 2011.

Źródła internetowe

Alexandros Charos, *Interview: Anonym (ehem. Urbanfreeflow)*, Parkour Linz Blog, <http://www.parkourlinz.at/blog/?p=256>, 2013 [dostęp: 05.05.2013].

American Parkour – About Us, American Parkour, <http://www.americanparkour.com/about-us/about> [dostęp: 07.05.2013].

Book Review: Adrenaline by Jeff Abbott, Blogcritics Magazine, <http://blogcritics.org/books/article/book-review-adrenaline-by-jeff-abbott/> [dostęp: 05.05.2013].

BBC film's rooftop stunts 'real', BBC News, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/entertainment/1939106.stm>, 19 kwietnia 2002 [dostęp: 03.05.2013].

Belle David, *SpeedAirMan*, YouTube, <http://www.youtube.com/watch?v=kWJHSyjVMY8> [dostęp: 02.05.2013].

Booth Robert, *Freerunning goes to war as marines take tips from EZ, Livewire and Sticky*, The Guardian, 2008,
<http://www.guardian.co.uk/uk/2008/jan/12/military.uknews4> [dostęp: 18.06.2013].

Corkery Paul, *MTV: Unplugged*, Urban Freeflow, www.urbanfreeflow.com/mtv-unplugged [dostęp: 05.05.2013].

David BELLE, ECI Los Angeles, <http://la.ecitalent.com/biography/david-belle> [dostęp: 05.05.2013].

David Belle - *Rush Hour Le Parkour*(BBC), YouTube,
<http://www.youtube.com/watch?v=SAMAr8y-Vtw> [dostęp: 03.05.2013].

Edwardes Dan, *Parkour History*, Parkour Generations
<http://www.parkourgenerations.com/article/parkour-history> [dostęp: 03.05.2013].

Filippidis Chris, *Parkour i Free-Running*, przeł. Stachowiak Filip, Overground,
<http://www.overground.com.pl/index.php?co=art&id=65> [dostęp: 03.05.2013].

Free running in popular culture, Free Running Wiki,
http://streetstunts.net/wiki/Free_running_in_popular_culture [dostęp: 05.05.2013].

Georges Hébert, Wikipedia, http://en.wikipedia.org/wiki/Georges_Hebert [dostęp: 02.05.2013].

Hidalgo Mauricio, *Metoda Naturalna i Hebertyzm*, przeł. Semczuk Weronika, Overground,
<http://www.overground.com.pl/?co=art&id=68>, [dostęp: 02.05.2013].

History of parkour, World Freerunning and Parkour Federation, <https://wfpf.com/history-parkour-0> [dostęp: 02.05.2013].

History of the WFPF, World Freerunning and Parkour Federation,
www.wfpf.com/history-wfpf [dostęp: 05.05.2013].

Interview with Mike Christie, 2Dots, <http://www.2dots-era.com/2012/08/interview-with-mike-christie.html>, sierpień 2012 [dostęp: 03.05.2013].

KAOS, *Public misconception of parkour*, Parkourpedia,
<http://www.parkourpedia.com/docs/misconception.pdf> [dostęp: 07.05.2013].

Kessler Chris, *How the Monkey Got Its Name*, Universal Parkour,
<http://www.universalsparkour.com/365/how-the-monkey-got-its-name/>, 2013 [dostęp: 05.05.2013].

Le Corre Erwan, *Korzenie Metody Naturalnej*, przeł. Semczuk Weronika, Overground,
<http://www.overground.com.pl/?co=art&id=81>, [dostęp: 02.05.2013].

Nike Angry Chicken, YouTube, <http://www.youtube.com/watch?v=47tIFVBA130>
[dostęp: 03.05.2013].

Parkour, DavidBelle.com, www.davidbelle.com/en/parkour.php [dostęp: 02.05.2013]

Professional Services, Urban Freeflow, <http://www.urbanfreeflow.com/professional-services> [dostęp: 05.05.2013].

Schofield Hugh, *The Art of Le Parkour*, BBC News,
<http://news.bbc.co.uk/2/hi/entertainment/1939867.stm>, 19 kwietnia 2002 [dostęp:
03.05.2013].

Semczuk Weronika, *Parkour w oczach filologa, czyli słów kilka na temat poprawności językowej i nie tylko...*, 2007, <http://www.overground.com.pl/?co=art&id=42> [dostęp:
02.05.2013].

Stachowiak Filip, *Parkour w zakładzie dla małych dzieci*, Overground,
<http://www.overground.com.pl/index.php?co=news&id=1106> [dostęp: 06.05.2013].

Stachowiak Filip, *Polska PAWA!*, Overground 2006,
<http://www.overground.com.pl/?co=news&id=144> [dostęp: 18.06.2013].

YouTube Parkour Takeover Day: UPDATE, Parkour Generations,
<http://www.parkourgenerations.com/news/youtube-parkour-takeover-day-update>
[dostęp: 06.05.2013].

Aneks

Wzór kwestionariusza ankiety

Badanie wizerunku parkouru

Jestem studentem III roku Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej i obecnie piszę pracę licencjacką na temat **parkouru**. Z tego powodu zwracam się do Ciebie z prośbą o pomoc poprzez podanie spontanicznych odpowiedzi na pytania zawarte w ankiecie.

Jednocześnie informuję, że badanie jest zupełnie anonimowe, a wyniki zostaną wykorzystane jedynie w celach naukowych.

Szacowany czas wypełnienia ankiety to 10-15 minut.

I) Kwestionariusz ankiety

1. Co to jest parkour?

2. Jaki jest parkour? Podaj kilka cech.

3. Gdzie Twoim zdaniem powstał parkour?

4. Kiedy Twoim zdaniem powstał parkour?

5. Skąd dowiedziałeś/aś się o parkourze? (Zaznacz właściwe odpowiedzi)

☐ znajomi/rodzina	☐ strony internetowe
☐ filmy	☐ prasa
☐ teledyski	☐ telewizja
☐ reklamy	☐ radio
☐ gry	☐ widziałem/am na żywo

6. Czy parkour wyróżnia się od innych dyscyplin? Jeśli tak, czym?

7. Do jakich dyscyplin parkour jest podobny?

8. Dlaczego ludzie uprawiają parkour? Podaj kilka przyczyn.

9. Jaki jest człowiek, który uprawia parkour? Podaj kilka cech takiej osoby.

10. Czy znasz nazwiska znanych osób uprawiających parkour?

- a) Tak. Jakie? _____
b) Nie.

11. Czy chciałbyś/chciałabyś trenować parkour?

- a) Tak. Dlaczego? _____
- b) Nie. Dlaczego? _____
- c) Już trenuję. Dlaczego? _____
- d) Nie wiem.

12. Jak wyobrażasz sobie przyszłość parkouru?

II) Metryczka

Wiek: _____

Płeć:

- Kobieta
- Mężczyzna

Miejsce zamieszkania:

- miejscowość powyżej 100 tys. mieszkańców
- miejscowość od 50 do 100 tys. mieszkańców
- miejscowość od 20 do 50 tys. mieszkańców
- miejscowość poniżej 20 tys. mieszkańców
- wieś

Dziękuję.